

CHARTA CHARIZMATICKEJ IDENTITY
saleziánskej rodiny dona Bosca

SKRATKY

AA	<i>Apostolicam actuositatem</i> : dekrét II. vatikánskeho koncilu o apoštoláte laikov
AG	<i>Ad gentes</i> : dekrét II. vatikánskeho koncilu o misionárskej činnosti
CD	<i>Christus Dominus</i> : dekrét II. vatikánskeho koncilu o posvätnej službe biskupov
ACG	<i>Akty generálnej rady SDB</i>
ACGS	Akty špeciálnej generálnej kapituly SDB (1971-1972)
ChL	<i>Christifideles laici</i> : apoštolská exhortácia Jána Pavla II. o veriacich laikoch (1988)
Cons	<i>Constitutiones</i> alebo <i>Constitutions</i> (+ skratka označujúca skupinu saleziánskej rodiny)
Cost	<i>Stanovy</i> (+ skratka označujúca skupinu saleziánskej rodiny)
DCE	<i>Deus charitas est</i> : encyklika Benedikta XVI. (2006)
DS	Damas Salesianas, Saleziánske dámy
FMA	Dcéry Márie Pomocnice
FS	Saleziánska rodina
GS	<i>Gaudium et spes</i> : pastorálna konštitúcia II. vatikánskeho koncilu o Cirkvi v súčasnom svete
LG	<i>Lumen Gentium</i> : dogmatická konštitúcia II. vatikánskeho koncilu o Cirkvi
MB	<i>Memorie Biografiche di Don Giovanni Bosco</i> (<i>Životopisné pamäti dona Jána Bosca</i>), zostavil don Giovanni Batt. Lemoyne
MD	<i>Mulieris dignitatem</i> : apoštolský list Jána Pavla II. o dôstojnosti a povolani ženy (1988)
NAe	<i>Nostra aetate</i> : deklarácia II. vatikánskeho koncilu o postoji Cirkvi k nekresťanským náboženstvám
PC	<i>Perfectae caritatis</i> : dekrét II. vatikánskeho koncilu o zasvätenom živote
PO	<i>Presbyterorum ordinis</i> : dekrét II. vatikánskeho koncilu o posvätnej kňazskej službe
PVA	<i>Projekt apoštolského života saleziánov spolupracovníkov</i> (2007)
SCG	Sestry Ježišovej lásky
SDB	Saleziáni dona Bosca
SPVA	<i>Štatút Projektu apoštolského života saleziánov spolupracovníkov</i> (2007)
SRS	<i>Sollicitudo rei socialis</i> : encyklika Jána Pavla II. o sociálnych otázkach
VC	<i>Vita consecrata</i> : apoštolská exhortácia Jána Pavla II. o zasvätenom živote (1996)

PREDHOVOR

Ústredným zodpovedným
skupín saleziánskej rodiny

Milovaní bratia a sestry,

Sme na začiatku trojročia príprav na slávenie *dvojstého výročia narodenia dona Bosca*, ktoré rozličnými spôsobmi zapája všetky skupiny saleziánskej rodiny a celé saleziánske hnutie. Toto obdobie prípravy a osláv, ktoré trvá od 16. augusta 2011 do 16. augusta 2015, je „časom milosti a obnovy“. Duch Svätý nám ho ponúka, aby sme lepšie spoznali charizmu dona Bosca a osvojili si ju v našom osobnom živote a v živote našich skupín. Aj *Charta identity*, určená pre našu rodinu, ktorú vám chcem predstaviť, bude pre nás podnetom a bude nás usmerňovať na tejto ceste.

Tridsiateho prvého januára 1995, na sviatok svätého dona Bosca, nám don Egidio Viganò, siedmy nástupca dona Bosca, dal *Chartu spoločenstva* saleziánskej rodiny dona Bosca. V predhovore píše, že táto Charta načrtáva «základné prvky, ktoré budujú jednotu v duchu dona Bosca. Chceli sme začať dušou rodiny, pretože zmysel pre príslušnosť k nej čerpá viac z vitality spoločného ducha, než z vonkajších pravidiel». Príspevok uvažovania o saleziánskom duchu, ktorý ponúka táto prvá Charta, nám pomáha pochopiť, že my sme jedna *duchovná rodina* a že práve duch kladie základy našich vzájomných vzťahov.

Dvadsiateho piateho novembra 2000, v deň, keď si pripomíname smrť ctihodnej mamy Margity, nám don Juan Edmundo Vecchi, ôsmy nástupca dona Bosca, dal *Chartu poslania* saleziánskej rodiny. V predhovore don Vecchi napísal: táto Charta «predstavuje zameranie a citlivosť skupín saleziánskej rodiny na apoštolské poslanie. Môžeme ju oprávnené nazvať inšpirujúcim textom. Dôrazne žiada od každého člena skupín rodiny určitú angažovanosť, ktorá sa charakterizuje ako saleziánske úsilie». Touto druhou Chartou sa stáva zjavným, že naša rodina je *rodinou apoštolskou* a že pracuje s pastoračným úmyslom a so zmyslom pre pastoráciu.

Tridsiateho prvého januára 2012, na sviatok svätého Jána Bosca, v prvom roku príprav na dvesté výročie jeho narodenia, vám ako deviaty nástupca dona Bosca odovzdávam *Chartu charismatickej identity saleziánskej rodiny dona Bosca*. Táto Charta je a bude orientačným smerovníkom pre nás všetkých na spoločnej ceste našej rodiny a na špecifickej ceste každej skupiny. Prvý náčrt bol zverejnený 24. mája 2011 na slávnosť Márie Pomocnice. To samotná Mária, naša inšpirátorka a opora, nám dáva do rúk túto „pomoc“ pre náš charismatický rast. „Mária obnovuje saleziánsku rodinu dona Bosca,“¹ napísal don Viganò vo svojom prvom liste ako hlavný predstavený. Ona aj dnes pokračuje vo svojom diele a osvecuje našu myseľ a otvára naše srdce pre nový rozvoj spoločnej charizmy.

Charta identity obsahuje úvahy a skúsenosti, ktoré dozreli počas týchto rokov, počnúc dvoma predchádzajúcimi chartami o spoločenstve a poslaní v našej rodine. Tieto dokumenty boli vo svojich základných vyjadreniach prevzaté do tohto nového textu. V tejto novej Charte sú totiž opísané charakteristické prvky, ktoré vystihujú povahu saleziánskej rodiny, čiže tie aspekty, ktoré všetky skupiny uznávajú a tým umožňujú, aby prišlo k výmene skúseností, spolupráci a zviditeľneniu.

¹ E. VIGANO', *Maria rinnova la Famiglia salesiana di Don Bosco [Mária obnovuje saleziánsku rodinu dona Bosca]*, in ACG 289, Rím 25. marca 1978.

V tejto tretej Charte, ktorá *zahŕňa a dopĺňa dve predchádzajúce Charty*, sa opisuje charizmatická identita saleziánskej rodiny, čiže všetko to, čo sa vzťahuje na poslanie, na ducha, na vzťahy, na formáciu, na metódy výchovy a evanjelizácie. Isteže, aj dejiny charizmy, skúmané v jej prvopočiatkoch a v jej rozvoji, sú súčasťou identity; totiž identita bez pamäti, ktorá nemá korene, nemá budúcnosť. Preto táto Charta obsahuje skúsenosť rôznych skupín saleziánskej rodiny a súhrnne načrtáva identitu saleziánskej charizmy, ktorá je dedičstvom všetkých.

Popis identity saleziánskej charizmy našej rodiny, ktorý sa nachádza v tejto Charte, vzišiel z dlhého procesu uvažovania a vzájomného približovania sa, najmä v rámci svetovej animačnej rady saleziánskej rodiny. Ovocie, ktoré očakávame od silnejšieho povedomia a spoločného prežívania spoločnej identity, je posilnenie jednoty, zmyslu pre príslušnosť a významnosti našej rodiny. Slabá identita totiž spôsobuje zvetrávanie ideálov, oslabenie vzťahov a bezvýznamnosť skutkov. Preto sa obraciam na všetky skupiny so žiadosťou, aby oživilo a posilnilo spoločnú identitu, aby sa stala darom pre celú Cirkev.

Ak budeme veriť saleziánskej rodine, nájdeme oduševnenie, vnútorné sily a účinné spôsoby, aby sme jej pomohli rásť v jej identite. Vtedy bude mať naša rodina takú vitalitu, že bude schopná priťahovať nové povolania.

A toto zverujeme Duchu Svätému a Márii Pomocnici, donovi Boscovi a všetkým našim svätým a blahoslaveným.

S láskou a vďačnosťou

Don Pascual Chávez Villanueva

IX. nástupca dona Bosca

V Ríme 31. januára 2012
na sviatok svätého Jána Bosca

SALEZIÁNSKA RODINA V CIRKVI

Čl. 1. Charizmatická a duchovná skúsenosť zakladateľa

S pokornou a radostnou vďačnosťou uznávame, že z Božej iniciatívy a Máriiným materským prostredníctvom don Bosco započal v Cirkvi originálnu skúsenosť evanjeliového života.

Duch v ňom stvárnil srdce, v ktorom prebývala veľká láska k Bohu a k blíznym, zvlášť k malým a chudobným, a tak ho urobil otcom a učiteľom množstva mladých, ako aj zakladateľom širokej duchovnej a apoštolskej rodiny.

Dobročinná pastoračná láska, ktorá v Dobrom pastierovi nachádza svoj prameň a svoj vzor, bola pre dona Bosca trvalou inšpiráciou v diele vychovávateľa a evanjelizátora, pričom usmerňovala jeho život, modlitbu a misionársky elán. Výberom hesla *Da mihi animas cetera tolle* chcel vyjadriť svoju zanietenu lásku k Bohu a k mladým, bol ochotný podstúpiť akúkoľvek obeť, len aby sa uskutočnilo poslanie, ktoré uvidel vo sne z deviatich rokov.

S cieľom odpovedať na očakávania mládeže a ľudových vrstiev svojej doby v roku 1841 založil oratórium chápané ako veľkú rodinu mladých a zriadil *Zbožnú spoločnosť svätého Františka Saleského* a chcel, aby bola živou súčasťou Cirkvi a uznávala v Najvyššom Veľkňazovi svoje centrum jednoty.

Stretnutie s *Máriou Dominikou Mazzarellovou* v roku 1864 ho presvedčilo, aby rozšíril výchovné pole aj na mladé dievčatá; preto spolu s ňou v roku 1872 založil *Inštitút dcér Márie Pomocnice*, oddaných výchovnému dielu, ktoré uskutočňovali v tom istom duchu, ale ako ho ženským spôsobom interpretovala svätica z Mornese.

Don Bosco mal tiež vzťahy s *mnohými katolíkmi*, mužmi i ženami, ktorí sa rozličným spôsobom venovali dobru mladých ľudí, obrane a posilňovaniu viery medzi bežným ľudom. S nimi zakúsil silu a účinnosť jednotného konania. Tak sa zrodilo *Združenie saleziánskych spolupracovníkov* (dnes „saleziánov spolupracovníkov“), animovaných tým istým duchom Valdocca, usilujúcich sa vo svojich rodinách, v príslušných kresťanských spoločenstvách a v spoločnosti uskutočňovať spoločný mládežnícky, ľudový a misionársky apoštolát.

Založeniu týchto prvých troch skupín venoval don Bosco čas, energie, formačné a organizačné úsilie. Aj keď uznával rozmanitosť polí činnosti, stále bol presvedčený, že apoštolská sila celej rodiny závisí od jednoty úmyslov, ducha, metódy a výchovného štýlu. Znakom a zárukou tejto jednoty boli právne zväzky dcér Márie Pomocnice a saleziánov spolupracovníkov so Saleziánskou kongregáciou a zvlášť s jej hlavou – hlavným predstaveným.

Od dona Bosca pochádza aj *Združenie ctiteľov Márie Pomocnice* (dnes „Združenie Márie Pomocnice“) s cieľom podporovať uctievanie Najsvätejšej sviatosti a úctu k Márii Pomocnici kresťanov. Okolo dona Bosca sa začali zoskupovať aj prví *Odchovanci*.

Čl. 2. Rozvoj saleziánskej rodiny

Vďaka svojej osobnosti «veľkého charizmatického človeka»² a svätca sa don Bosco originálne zaraďuje medzi zakladateľov inštitútov zasväteného života, rehoľných i sekulárnych, a apoštolských laických hnutí v Cirkvi. S úžasom a vďačnosťou totiž môžeme povedať, že prvotné semeno vyrástlo a stal sa z neho košatý strom.

² ACGS 7.

K prvým štyrom skupinám, ktoré založil don Bosco, sa v priebehu dvadsiateho storočia a na začiatku nového tisícročia pridali mnohé ďalšie skupiny. Od zakladateľa niektorí jeho duchovní synovia získali inšpiráciu a nasmerovanie, aby dali na rozličných kontinentoch a v rôznych spoločensko-kultúrnych podmienkach vznik novým skupinám, ktoré v niektorých prípadoch vznikli v spolupráci s dcérami Márie Pomocnice a s podporou saleziánov spolupracovníkov a priateľov saleziánskeho diela.

Mnohé z týchto skupín boli úradne uznané za súčasť saleziánskej rodiny – z rozličných dôvodov. Hoci majú špecifické povolania, uznávajú v donovi Boscovi spoločného «patriarchu», cítia sa byť animované jeho duchom, ktorého stvárnajú podľa vlastných charakteristických čŕt, a nachádzajú svoj zmysel v spoločnom poslaní slúžiť mladým, chudobným, trpiacim, ako aj národom, ktoré doteraz neboli evanjelizované.

Iné skupiny už vykročili k možnému pričleneniu k tejto jedinej veľkej rodine, ktorá je významným znamením trvalej životaschopnosti Cirkvi.

Pri uskutočňovaní obnovy, ktorú podnietil II. vatikánsky koncil, stále vzrastalo povedomie príslušnosti k jedinej duchovnej a apoštolskej rodine. Spresnila sa animujúca úloha saleziánov, pričom sa zdôraznil neodmysliteľný vzťah k hlavnému predstavenému. Posilnila sa výmena medzi jednotlivými skupinami, pričom sme dospievali k stále bratskejšiemu spoločenstvu a k stále presvedčenejšiemu spoločnému prežívaniu jednak formačných ponúk, ako aj misionárskej činnosti.

Čl. 3. Inštitucionálna štruktúra

Pojem *rodina* opisuje puto, ktoré existuje medzi rozličnými skupinami, hoci aj s rôznou intenzitou. Tento pojem nie je jednoduchou blízkosťou alebo všeobecnou sympatiou, ale inštitucionalizovaným vyjadrením vnútorného, charizmatického a duchovného spoločenstva, a preto pomáha spresniť rôzne úrovne príslušnosti k saleziánskej rodine.

Táto príslušnosť čerpá zo *spoločného ducha*, ktorý je základom poslania inšpirovaného charizmou dona Bosca, aj keď pri rešpektovaní *vlastných a originálnych charakteristík* každej skupiny. To si vyžaduje múdre rozlišovanie, ktoré môže viesť k úradnému uznaniu.

Teda sú rôzne roviny príslušnosti. Prvou je dôvod vlastný saleziánom, dcéram Márie Pomocnice, spolupracovníkom a členom Združenia Márie Pomocnice: sú prvými štyrmi skupinami, ktoré ustanovil don Bosco a ktoré sú priamymi dedičmi jeho diela. Na ne sa musia orientovať a s nimi porovnávať všetky ostatné skupiny – v tom, čo sa týka ducha, poľa poslania, pedagogickej a apoštolskej metódy činnosti.

Druhou rovinou príslušnosti je rovina početných skupín zasväteného života, či už rehoľných alebo sekulárnych, ba aj niektorých katolíckych združení, ktoré vznikli vďaka tvorivej sile niektorých synov dona Bosca. Ony zvláštnymi charizmatickými a duchovnými výrazmi obohacujú spoločné dedičstvo saleziánskej rodiny.

Napokon tretiu úroveň tvoria *zvláštne roviny príslušnosti*, ktoré možno uplatniť na okruh ľudí, ktorí sú súčasťou širokého *saleziánskeho hnutia* a v saleziánskej rodine nachádzajú svoje animačné jadro. Toto hnutie tvoria Priatelia dona Bosca, Saleziánske mládežnícke hnutie a všeobecnejšie Saleziánska dobrovoľnícka sociálna služba a široký zástup vychovávateľov a vychovávateľiek, katechétov a katechétok, dospelých odborníkov, sympatizujúcich politikov, spolupracujúcich, aj príslušníkov rôznych náboženstiev a kultúr, ktorí pracujú na piatich kontinentoch.

Právny doklad príslušnosti sa udeľuje listom úradného schválenia, ktorý posiela hlavný predstavený ako odpoveď na žiadosť podanú jednotlivými skupinami.

Čl. 4. Jednota a rozmanitosť

Saleziánska rodina dona Bosca je charizmatické a duchovné spoločenstvo, ktoré tvoria rôzne skupiny, zriadené a úradne uznané, spojené vzťahmi duchovného príbuzenstva a apoštolskej blízkosti.

Toto spoločenstvo uznáva *odlišnosti*. Sú to: rozdiel rodu – mužského a ženského –, odlišné špecifické povolania, rôzne posvätné úrady vykonávané pre službu Božiemu ľudu, odlišné formy života ako rehoľníci alebo rehoľníčky, zasvätení laici alebo laičky, kresťania a kresťanky žijúci v celibáte alebo spojení v manželstve, projekt saleziánskeho života vlastný každej skupine a kodifikovaný v príslušných štatútoch, rozličné sociálne, kultúrne, rozmanité náboženské a cirkevné podmienky, v ktorých rôzne skupiny žijú a pracujú.

Jednota čerpá zo spoločného krstného zasvätenia – ktoré všetkých zapája do tajomstva Najsvätejšej Trojice a do spoločenstva Cirkvi –, z účasti na saleziánskom poslaní v službe mladým a chudobným a s cieľom podporovať nový kresťanský humanizmus, z obnoveného občianstva a globalizovanej solidárnosti, zo spoločného prežívania ducha dona Bosca, z výmeny duchovných darov v rámci saleziánskej rodiny, zo spoločného vzťahu k Márii Pomocnici a k donovi Boscovi, ich svätému zakladateľovi alebo patriarchovi, zo zvláštneho puta s hlavným predstaveným, nástupcom dona Bosca.

Čl. 5. Trojičné tajomstvo – prameň spoločenstva

Apoštolská rodina dona Bosca je predovšetkým a nadovšetko rodinou charizmatickou, to znamená darom Ducha Cirkvi vzhľadom na poslanie (por. 1 Kor 12,1.4-6); jej najopravdivejšie a najhlbšie korene sa totiž nachádzajú v trojičnom tajomstve, čiže v tej nekonečnej láske, ktorá zjednocuje Otca, Syna a Ducha Svätého, prameň, vzor a cieľ každej ľudskej rodiny.

Ak je pôvod saleziánskej rodiny takýto, jej členovia uznávajú vo svojom živote prvenstvo Boha, ktorý je spoločenstvom. Toto je srdce saleziánskej *mystiky*.³

Toto spoločenstvo s trojjediným Bohom je vhodne kodifikované v textoch stanov jednotlivých skupín.

Vzťah k *Bohu Otcovi* inšpiruje a motivuje členov a skupiny saleziánskej rodiny, aby sa srdečne prijímali ako bratia a sestry, pretože On ich miluje a povoláva spolupracovať na širokom poli saleziánskeho poslania. Je to výzva prekonať strach, výhrady a nedôveru, a oceňovať to, čo každý môže a dokáže dávať.

Vzťah k *Ježišovi*, Otcovmu apoštolovi, poslanému zvlášť k malým, chudobným a chorým, motivuje každú skupinu zvýrazniť tú či onú z jeho črt: Ježiš dieťa alebo dospievajúci, skrytý život Ježiša v Nazarete, Ježiš poslušný, chudobný a čistý, jeho podoba dobrého Samaritána, Ježiš Dobrý pastier, ktorý požehnáva deti a zhromažďuje okolo seba učeníkov a učeníčky, Kristus, ktorý na kríži ukazuje svoju milosrdnú, obetujúcu sa alebo darujúcu sa lásku, zmŕtvychvstalý Pán, prvotina a nádej vzkriesených (por. 1 Kor 15, 20). Saleziánska rodina je takto zameraná na oživenie všetkých postojov a správania Pána Ježiša, pričom diferencuje svoje služby pre dobro zvláštnych adresátov poslania jednotlivých skupín.

Vzťah k *Duchu Svätému* odkazuje na plodnosť našej rodiny, pretože to Duch vzbudil dona Bosca zakladateľa a dal mu duchovné potomstvo. Takto vznikli zvláštne skupiny vďaka práci rôznych zakladateľov, ktorí sú však všetci zviazaní s donom Boscom ako so svojím patriarchom.⁴

Duch Svätý teda podnecuje všetkých, aby si vážili rozmanitosť chariziem a mnohorakosť síl prítomných v kresťanských spoločenstvách, aby dokázali vnímať jeho prítomnosť vo svedomí ľudí, aj žijúcich mimo Cirkvi,⁵ a aby stanovili múdre vzťahy dialógu a spolupráce so všetkými ľuďmi dobrej vôle.

Čl. 6. V spoločenstve Cirkvi

³ Por. VIGANÒ E., *Záverečný príhovor*, in *Akty konferencie na tému Animovanie saleziánskej rodiny* (Rím 1980) 56.

⁴ Por. ACGS 17.

⁵ Por. GS 22e.

Boží Duch rozdeľuje veriacim rozličné charizmy «na všeobecný úžitok» (1 Kor 12,7) a harmonicky ich zaraďuje do života Cirkvi, aby plnila svoje poslanie spásy ľudstva.⁶

On je pri počiatkoch nádhernej rozmanitosti skupín zasvätených mužov a žien, ktorí tým, že účinne prispievajú k poslaniu Cirkvi, obohacujú ju rôznymi darmi a tak ukazujú mnohotvárnú Božiu múdrosť a zviditeľňujú známe charakteristické vlastnosti samotnej Cirkvi, ktorá je jedna, svätá, katolícka a apoštolská.⁷

Saleziánska rodina je zoskupením kresťanov a kresťaniek, zasvätených mužov a žien, ktorí sa so svojráznosťou vlastnej charizmy a vlastného ducha dávajú do služby poslania Cirkvi, zvlášť v širokom svete mládeže, ľudového prostredia, chudobných a doteraz neevanjelizovanej populácie (*apoštolskosť*).

Žije v srdci Cirkvi a uskutočňuje saleziánske poslanie a tým prejavuje rozličné dary, zjednocuje zvláštne povolania v životnom priestore jedinej duchovnej a apoštolskej rodiny, vyjadruje spoločenstvo medzi rôznymi posvätnými službami, ktoré sú všetky zamerané na službu Božiemu ľudu (*katolíckosť*).

Tým, že je prítomná v miestnych cirkvách, podporuje spoločenstvo medzi nimi a s Petrovým nástupcom a tak oživuje oddanosť pápežovi, ktorú nám odovzdal don Bosco (*jednota*); zúčastňuje sa na ich apoštolskej činnosti a ponúka originálny príspevok zvlášť v oblasti mládežníckej a ľudovej pastorácie. Podporuje zhodu a spoluprácu s inými združeniami a inštitúciami s cieľom integrálnej výchovy človeka, stará sa o zorientovanie sa mladých ľudí v povolaní – výchovou k viere a zasväcovaním ich do apoštolského záväzku v Cirkvi a pre svet. S cieľom uskutočňovať výchovné poslanie rôzne skupiny oceňujú príspevok odchovcov a odchovaniok, aj takých, ktorí patria k iným náboženstvám alebo k odlišným svetonázorom (*katolíckosť*).

Rodina dona Bosca rozvíja charakteristickú spiritualitu charizmatického pôvodu a tak obohacuje celé telo Cirkvi úplne špecifickým príkladom kresťanského života⁸ (*svätosť*). Dôkazom toho je početný zástup duchovných synov a dcér dona Bosca, ktorí už sú vyhlásení za svätých či sväté, alebo sa začal proces ich blahorečenia a svätorečenia.

Čl. 7. Za nový kresťanský humanizmus

Apoštolská rodina dona Bosca sa volá *saleziánska*, pretože je spätá so svätým Františkom Saleským, ktorého si don Bosco zvolil ako inšpirujúci vzor a patróna, lebo svojím dielom a svojimi spismi predkladal taký kresťanský humanizmus a takú metódu dobročinnnej lásky, ktoré sa presne zhodovali s jeho vnútornými zámermi.

Je to humanizmus, ktorý neignoruje ľudskú slabosť, ale sa zakladá na neochvejnej dôvere vo vnútornú dobrotu človeka, pretože ho miluje Boh a On ho povoláva ku kresťanskej dokonalosti v každej forme života.

Tento humanizmus je ustanovujúcim prvkom charizmatickej a duchovnej skúsenosti skupín, ktoré založil don Bosco, a ako vzácne dedičstvo ho vzali za svoj ďalšie skupiny, ktoré sú dnes pričlenené do jedinej saleziánskej rodiny.

Celá saleziánska rodina sa teda zaraďuje do tohto veľkého prúdu a ponúka Cirkvi originálny príspevok vo výchovnej oblasti a v apoštolskej práci.

„*Saleziánsky humanizmus* pre dona Bosca znamenal oceňovanie všetkého pozitívneho, čo je zakorenené do života ľudí, do stvorených vecí, do udalostí dejín. To ho privádzalo k tomu, že prijímal autentické hodnoty, prítomné vo svete, zvlášť ak sú milé mladým. Začlenil sa do toku kultúry a ľudského rozvoja svojej doby, pričom podnecoval dobro a odmietal nariekat' nad zlom. Múdro sa usiloval o spoluprácu s mnohými ľuďmi, pretože bol presvedčený, že každý má nejaké dary, ktoré treba objaviť, uznať a oceniť. Veril v silu výchovy, ktorá podporuje rast mladého

⁶ Por. LG 12b; AA 3c.

⁷ Por. PC 1b.

⁸ Por. ACGS 159.

človeka a povzbudzuje ho, aby sa stal statočným občanom a dobrým kresťanom. Vždy a za akýchkoľvek podmienok sa spoliehal na prozreteľnosť Boha, ktorého prijímal a miloval ako Otca.

Založením základných skupín svojej rodiny a inými apoštolskými iniciatívami – ako misionárskym rozmachom – chcel don Bosco prispieť k uskutočneniu projektu «kresťanskej spoločnosti», ktorú bolo potrebné obnoviť v kontexte sekularizácie devätnásteho storočia, alebo ktorú bolo treba založiť v dovtedy neevanjelizovaných krajinách.

Skupiny saleziánskej rodiny sa usilujú – v tvorivej vernosti donovi Boscovi – ponúkať dnešnej spoločnosti svoju službu a prijať obnoviteľské usmernenia, ktoré podnietil Druhý vatikánsky koncil a následné pápežské magistérium, týkajúce sa vzťahov Cirkvi k iným náboženstvám a k súčasnej spoločnosti, so zameraním na medzináboženský dialóg,⁹ na obranu dôstojnosti ľudskej osoby a rodiny, na podporovanie spravodlivosti a pokoja,¹⁰ na dialóg medzi kultúrami, zvlášť v multietnických pomeroch, a na ochranu stvorenia.

Čl. 8. Vzácny prínos žien

Ku vzniku saleziánskej skúsenosti prvých skupín a tých, ktoré vznikli neskôr, prispeli mnohé ženy, ktoré ju obohatili významným a účinným spôsobom.

Uznáva sa, že don Bosco dostal významný príspevok od mamy Margity pri utváraní preventívneho systému a pri vytváraní rodinnej atmosféry, aká vládla na Valdoccu.

Nesmieme tiež zabudnúť na Máriu Dominiku Mazzarellóvú, ktorá dokázala uskutočniť ženskú interpretáciu skúsenosti dona Bosca a dať jej konkrétnu a originálnu tvár, či už v duchovnom živote, ako aj v živote výchovnom a apoštolskom, čo sa stalo vlastným dedičstvom dcér Márie Pomocnice.

Prvé Dobrovoľníčky dona Bosca, ktoré viedol don Filip Rinaldi, vniesli do saleziánskej rodiny ženskú zasvätenú sekulárnosť: spojené medzi sebou duchovnými putami sľubov čistoty, chudoby a poslušnosti rozvinuli spoločné saleziánske poslanie v situáciách rodín a na miestach každodennej práce.

Pri počiatkoch takmer všetkých nových skupín zasvätených žien saleziánskej rodiny, ktoré vznikli v dvadsiatom storočí, nachádzame malú skupinu kresťaniek, obyčajne zo skromných pomerov, ktoré sa už rôznym spôsobom venovali apoštolským dielam a živia v sebe ideál zasväteného života; vedené nejakým biskupom alebo kňazom saleziánom dávajú svoj život a rozvíjajú nové diela.

Správny pohľad na ženu na rôznych kontinentoch v posledných desaťročiach dvadsiateho storočia priviedol skupiny saleziánskej rodiny – a zvlášť rehoľné kongregácie, ženské sekulárne inštitúty a saleziánske laické združenia – k uvažovaniu o docenení ženského génia v našom svete a k počúvaniu usmernení týkajúcich sa mnohých inovatívnych aspektov učiteľského úradu Jána Pavla II.¹¹

Čl. 9. Za nové formy solidarity

Súčasný fenomén globalizácie zväčšil vzájomnú závislosť medzi ľuďmi a národmi v ekonomickej, kultúrnej, politickej a náboženskej oblasti. Nepochybne jestvujú veľké príležitosti, ale reálne je aj nebezpečenstvo, že sa to premietne do tých foriem nadvlády, ktoré zapríčiňujú nové druhy chudoby a narastajúce vytlačanie na okraj spoločnosti. Ale jestvuje iný spôsob, ako interpretovať globalizáciu, a to ako *solidaritu* inšpirovanú a vedenú evanjelióvymi hodnotami.

⁹ Por. *LG* 16; *NAe* 2-5.

¹⁰ Por. *GS* 77-93.

¹¹ Por. *MD* 20 21 28-31; *VC* 57-58.

Ona «nie je nejaký pocit neurčitého súcitu či povrchnej citlivosti voči zlu toľkých blízkych alebo vzdialených osôb. Naopak, to je pevné a dôsledné rozhodnutie angažovať sa za spoločné dobro: za dobro všetkých a každého jedného, pretože všetci sme naozaj zodpovední za všetkých».¹²

Skupiny saleziánskej rodiny sa usilujú byť solidárne rôznymi formami výchovy a apoštolátu:

1. *Výchova*, ktorá je najvyššou formou solidarity, ak sa chápe a uskutočňuje podľa kritérií, ktoré odporúča *saleziánska asistencia*. Dnes by sme ju mohli definovať ako «*etiku byť bližným*»; jej prejavy sú: osobné zásahy, priateľské a dôverné vzťahy, počúvanie najhlbších očakávaní mladých a chudobných, určenie možných a účinných odpovedí, verné sprevádzanie.

2. *Občianska, sociálna a misionárska dobrovoľnícka služba*, ktorá je dnes veľmi rozšírená medzi mladými a dospelými, pričom u niektorých môže ísť o skutočné povolanie, nakoľko si vyžaduje, aby dali k dispozícii svoje sily a čas. Vďaka tejto službe dobrovoľníci prichádzajú do kontaktu s konkrétnymi problémami ľudí, zaväzuje ich mať účasť na podporných iniciatívach, zapája ich do spoluzodpovednosti, pobáda ich vychovávať sa k sebadarovaniu a službe.

3. *Sociálne a politické angažovanie* najmä skupín sekulárnych členov, podľa kritérií vyjadrených učiteľským úradom Cirkvi. V *Gaudium et spes* čítame: «Cirkev pokladá za chválitebnú a úctyhodnú činnosť tých, ktorí sa v službe ľuďom venujú verejným záujmom a berú na seba zodpovednosť za tieto otázky»¹³, a v *Christifideles laici*: «Laici sa nemôžu zrieknuť zapojenia sa do „politiky“, to znamená, do rozličných a mnohorakých iniciatív, na hospodárskej, sociálnej, zákonodarnej, správnej a kultúrnej úrovni, ktoré slúžia organickému a systematickému podporovaniu všeobecného dobra.»¹⁴

Čl. 10. Výmena darov

Všetky skupiny sú dedičmi saleziánskej charizmy a ducha a medzi sebou majú veľmi hlboký vzťah, takže každá skupina uskutočňuje identitu saleziánskej rodiny, ale nie bez blízkeho vzťahu k identite iných skupín.

Totíž vstúpiť do niektorej skupiny a stať sa vďaka špecifickému povolaniu jej súčasťou znamená stať sa členom celej rodiny. Je to ako cítiť sa zverení jedni druhým vo vzájomnom vzťahu.

Práve tým rôzni členovia umožňujú saleziánskej rodine prežívať úplnosť svojich darov a hodnôt, pretože v rôznych skupinách sa kladie dôraz na zvláštne duchovné aspekty, ktoré sú spoločným dedičstvom a ktoré práve preto nesmú chýbať v žiadnom saleziánskom srdci. Spoločenstvo saleziánskej rodiny ich dáva k dispozícii všetkým.

Takýto prístup je v prospech poslania, pretože umožňuje vhodnejším a účinnejším spôsobom rozvíjať ľudskú stránku človeka a kresťanskú výchovu mládeže, chudobných, chorých a národov, ktoré ešte neboli evanjelizované.

Relatívne krátke dejiny saleziánskej rodiny dosvedčujú, že bez skutočného spoločenstva vzniká nebezpečenstvo postupného ochudobňovania až po nevernosť projektu dona Bosca. Všetci by si mali starostlivo uvedomovať hrozbu, že bez tých druhých nemôžu byť členovia niektorej konkrétnej skupiny sebou samými, a to by ich malo inšpirovať k spoločnej reči a ku konkrétnym postojom.

Čl. 11. Doma s Máriou

Don Bosco sa už od detstva odvolával na Pannu Máriu ako na Učiteľku a Matku, pretože tak mu ju predstavila Postava vo sne v deviatich rokoch.

Pri svojej prvej výchovnej skúsenosti, keď sa začlenil do činnosti miestnej cirkvi, zveril svoje dielo Panne Márii Potešiteľke; «chudobní a ohrození» chlapci v nej vycítili ochranu a útechu.

¹² Por. SRS 38.

¹³ GS 75.

¹⁴ ChL 42b.

Neskôr, keď v spoločenstve s univerzálnou Cirkvou prežíval definovanie mariánskej dogmy, im predložil Pannu Máriu Nepoškvrnenú a predstavil ju ako vychovávateľku síl lásky a účinnú podporovateľku ich ľudského i kresťanského rastu.

Napokon po tom, ako pri zakladaní a rozvíjaní svojho diela zakúsil, že «všetko urobila Mária», aj mimoriadnymi zásahmi, zasvätil rodiacu sa kongregáciu Panne Márii s titulom Pomocnica kresťanov.

Keď potom od Panny Márie dostal inšpiráciu založiť Inštitút dcér Márie Pomocnice, chcel, aby bol «živým monumentom» jeho vďačnosti Pomocnici.¹⁵ Jej zveril aj saleziánskych spolupracovníkov, aby ich chránila a aby v nej našli inšpiráciu pre apoštolské úsilie. Zriadil tiež Združenie ctiteľov Márie Pomocnice, späť s turínskou svätyňou, ako znak vďačnosti za materskú prítomnosť Božej Matky v celom jeho diele.

Tento zvláštny vzťah k Panne Márii hlboko poznačil charizmatickú a duchovnú identitu rôznych skupín saleziánskej rodiny, ktoré vznikli počas dvadsiateho storočia. Niektoré ju dokonca vložili do názvu, pod ktorým sú v Cirkvi úradne uznané, ako Dcéry Najsvätejších Srdc Ježiša a Márie, Sestry katechétky Márie, Nepoškvrnenej Pomocnice, Služobníčky Nepoškvrneného Srdca Panny Márie, Sestry misionárky Márie Pomocnice kresťanov, Dcéry Nepoškvrnenej Kráľovnej Márie, Sestry Márie Pomocnice.

Hoci si všetky skupiny saleziánskej rodiny uctievaajú Máriu Pomocnicu ako svoju hlavnú patrónku, niektoré zvýrazňujú jej prítomnosť rozličnými titulmi, aby zdôraznili zvláštne aspekty vlastného apoštolátu.

Mária sa považuje nielen za Matku Cirkvi a Pomocnicu kresťanov, ale aj za Matku celého ľudstva, takže spolupracujúci muži a ženy rôznych skupín saleziánskej rodiny, patriaci aj k iným náboženstvám, prechovávaajú k nej úprimnú úctu.

Takže sa právom môže tvrdiť, že saleziánska rodina je *mariánskou rodinou*.

Čl. 12. Spoločný vzťah k donovi Boscovi

Don Bosco ako iniciátor skutočnej školy apoštolskej spirituality je orientačným bodom pre tých, čo odpovedajú na zvláštny podnet Ducha a cítia sa povolani prežívať s ním dnes jeho poslanie v rôznych životných stavoch a rozličnými formami záväzku.

To znamená, že príslušnosť k saleziánskej rodine sa utvára okolo neho ako okolo zjednocujúceho stredu. Zakladatelia skupín, ktoré vznikli v dvadsiatom storočí, sú všetci de facto duchovnými synmi dona Bosca, členmi jeho kongregácie. Ich trvalou starosťou bolo zrealizovať jeho široké poslanie v nových situáciách a s novými apoštolskými silami, do ktorých vliali ducha svojho otca a učiteľa. To, čo spája rozličné skupiny a ich členov do jedinej rodiny, je akýsi druh *duchovného príbuzenstva* v donovi Boscovi, za ktoré vďačia prítomnosti Ducha Svätého, toho, ktorý v Cirkvi zjednocuje nositeľov zvláštnych chariziem medzi sebou.

Je to príbuzenstvo, ktoré sa vyjadruje dobročinnou pastoračnou láskou, aká bola vlastná donovi Boscovi. Apoštolské zanietenie bolo duchovnou silou, ktorá ho pobádala hľadať duše a slúžiť iba Bohu. Bola to dobročinná láska, ktorá naplnila jeho srdce, myseľ a plány v úmysle rozšíriť a ustáliť jeho dielo. Kvôli tomu zvolal k sebe rôznych ľudí; koordinoval a zladoval ich činnosti, rôznorodé dary, ba aj odlišné životné stavy a posvätné služby.

Don Bosco nachádzal prameň toľkej sily vo vnútornom živote, neustále otvorenom pre vzťah k Bohu. Aj u nás si výchovná a apoštolská láska vyžaduje konkrétnu a náročnú formu vnútorného života.

Čl. 13. Hlavný predstavený v saleziánskej rodine

¹⁵ MB X 600.

Príslušnosť k apoštolskej rodine dona Bosca pochádza zo spoločenstva a živí sa spoločenstvom. Táto príslušnosť je odpoveďou Duchu, ktorý pomáha smerovať k jednote a prejavuje sa konkrétnymi – aj inštitucionalizovanými – formami, aby sa zaručil účinný vzťah a operatívna spolupráca.

Príslušnosť k saleziánskej rodine si preto vyžaduje živý stredobod, ktorý bude aktualizovať vzťah k donovi Boscovi, k spoločnému poslaniu a k tomu istému duchu.

Podľa zámeru dona Bosca týmto stredobodom je hlavný predstavený. Všetci mu priznávajú trojitú službu jednoty: je nástupcom dona Bosca, spoločným otcom a stredobodom jednoty celej saleziánskej rodiny. Jemu prináleží inštitucionálna úloha prijímať za členov saleziánskej rodiny skupiny, ktoré o to požiadajú – podľa vopred určených kritérií.

Pre toto svoje poslanie pociťuje povinnosť predkladať potrebné usmernenia, aby zabezpečil plodnosť charizmy v každej skupine saleziánskej rodiny. Príkladom a magistériom utkáva osnovu jednoty a zabezpečuje pri rôznorodosti špecifických povolaní vernosť duchu a koordinovanie niektorých iniciatív. Túto posvätnú službu vykonáva s otcovstvom, ktoré bolo vlastné donovi Boscovi. Je to postoj, ktorý si vyžaduje chápanosť a dobrotu, pozornosť na rast každého jednotlivca, riadenie v charizmatickej vernosti, úsilie o plodnosť saleziánskeho povolania vo všetkých jeho prejavoch. Práve tak, ako napísal don Bosco: «Váš hlavný predstavený sa bude starať o vás a o vašu večnú spásu.»

DRUHÁ KAPITOLA

POSLANIE SALEZIÁNSKEJ RODINY

Čl. 14. Charizmatické poslanie v Cirkvi a pre Cirkev

Poslanie Cirkvi pramení v slobodnej iniciatíve Otca, uskutočňuje sa z poverenia Ježiša Krista a zvečňuje sa dielom Ducha Svätého.¹⁶ Je jedinečné a mocou krstu a birmovania je zverené všetkým členom Božieho ľudu. Zvláštne charizmy Ducha ho však pomáhajú uskutočňovať rozličnými spôsobmi vo vzťahu k rozličným adresátom.¹⁷

Poslanie dona Bosca a jeho duchovnej rodiny sa včleňuje do spoločného kresťanského povolania k apoštolátu. Ale keďže odpovedá na duchovný dar, má *charizmatický pôvod*: to Duch Otca a zmŕtvychvstalého Pána, ktorý – tak ako v minulosti poslal dona Bosca k mladým a k ľudovým vrstvám – v priebehu dejín neprestáva posielat' svojich duchovných synov a dcéry, aby zvečňovali jeho mládežnícky, ľudový a misionársky apoštolát.

Toto zvláštne posielanie je okrem iného *sprostredkované* znameniami čias.¹⁸ Pre nás sú potreby a očakávania, duchovné túžby a požiadavky mládeže, najmä chudobnej, jednoduchých ľudí a národov, ktoré ešte neboli evanjelizované, znameniami, prostredníctvom ktorých Duch uprostred premenlivých udalostí a v rozličných sociálnych a kultúrnych situáciách povoláva a *posiela* rôzne skupiny saleziánskej rodiny, aby uskutočňovali svoje poslanie.

Toto poslanie, keďže sa uskutočňuje v Cirkvi a pre Cirkev, je podriadené schváleniu jej autoritou a jej zákonom. Z toho dôvodu je charizmatické poslanie začlenené do harmonického uskutočňovania cirkevnej činnosti na rôznych úrovniach.

Charizmatické poslanie sa potom *prakticky uskutočňuje v partikulárnom práve* každej skupiny saleziánskej rodiny. V rámci Spoločnosti svätého Františka Saleského, Inštitútu dcér Márie Pomocnice a iných rehoľných inštitútov sú tými, čo posielajú alebo poverujú, príslušní zákonití predstavení resp. predstavené. V niektorých prípadoch je vysielajúcim subjektom *kolégium*: to sa uskutočňuje napríklad vtedy, keď kapitulné zhromaždenie volí členov generálnej rady.

V prípade Dobrovoľníčok dona Bosca a ďalších sekulárnych inštitútov, ako aj u saleziánov spolupracovníkov, Saleziánskych dám a v ďalších saleziánskych laických združeniach, *neposiela* nejaká autorita. Jednotlivec je však povinný verne plniť usmernenia týkajúce sa poslania, obsiahnuté vo vlastných štatútoch, ktoré na základe partikulárneho práva určujú konkrétne uskutočňovanie sekulárneho saleziánskeho apoštolátu.

Čl. 15. Apoštolská rodina

Saleziánska rodina je *apoštolskou rodinou*. Skupiny, ktoré ju tvoria, sú všetky subjektmi zodpovednými za spoločné poslanie, aj keď v rôznej miere a rôznymi spôsobmi.¹⁹

Keď don Bosco založil Spoločnosť svätého Františka Saleského a Inštitút dcér Márie Pomocnice, dal im podobu rehoľných kongregácií, nie kontemplatívnych, ale «apoštolských». Všetky ostatné rehoľné kongregácie, ktoré dnes patria do saleziánskej rodiny, podľa úmyslu ich

¹⁶ Por. LG 2-4; AG 2-4; UR 2.

¹⁷ Por. LG 9b, 13ab, 17, 32; AA 2a; AG 2a, 5, 6, 10, 35-37.

¹⁸ Por. GS 11.

¹⁹ Por. ACGS 163.

zakladateľov, duchovných synov dona Bosca, majú jasnú apoštolskú orientáciu a sú súčasťou rehoľných inštitútov, ktoré boli uznané za «apoštolské». Niektoré skupiny vznikli na takzvaných «misijných» územiach so špecifickým cieľom, aby mali účasť na diele evanjelizácie *ad gentes* v rozdielnych kontextoch a kultúrach. Do tejto kategórie patria: Sestry Ježišovej lásky, Sestry služobníčky Nepoškvrneného Srdca Panny Márie, Sestry misionárky Márie Pomocnice kresťanov, Sestry katechétky Márie, Nepoškvrnenej Pomocnice, Dcéry Nepoškvrnenej Kráľovnej Márie, Sestry ohlasovateľky Pána, Sestry Márie Pomocnice.

Združenie saleziánov spolupracovníkov, Saleziánskych dám, Svedkov Zmŕtvychvstalého a Canção Nova (Nová pieseň) sú cirkevné združenia apoštolského typu, založené so špecifickým cieľom, aby uskutočňovali poslanie dona Bosca a príslušných zakladateľov do šírky a dopodrobna, a sekulárnym spôsobom.

Všetky sekulárne inštitúty – Dobrovoľníčky dona Bosca, Dcéry Nepoškvrnenej Kráľovnej Márie, Dobrovoľníci s donom Boscom a Učeničky majú apoštolské ciele: ich členovia uskutočňujú sekulárny saleziánsky apoštolát v situáciách rodín, sveta práce, sociálnych vzťahov, občianskeho angažovania.

Jednotlivec patriaci k niektorej zo skupín je účinkom svojho zvláštneho povolania *poslaný*, čiže povolaný uskutočňovať spoločné poslanie podľa úlohy, ktorá mu je zverená, podľa schopností a možností, ktoré sú mu vlastné.

Na základe noriem stanov u saleziánov, dcér Márie Pomocnice a iných rehoľných inštitútov poslanie prijíma a uskutočňuje predovšetkým komunita – či už *provinciálna* alebo *miestna* –, ktorá je teda primárnym subjektom poslania.

Čl. 16. «Mládežnícke, ľudové a misionárske poslanie»

Poslanie saleziánskej rodiny sa obracia na mladých i na dospelých, ktorých považuje za protagonistov a adresátov výchovy a včlenených do svojich špecifických sociálnych, kultúrnych, náboženských a cirkevných kontextov, so zvláštnym zreteľom na «misijné územia». Na označenie toho sa zaužíval výraz *mládežnícke, ľudové a misionárske poslanie*, tri rozmery, ktoré sa vzájomne dopĺňajú.

1. *Mládežnícke poslanie*. Podľa presných zámerov dona Bosca sú privilegovanými adresátmi skupín saleziánskej rodiny, ktoré sám založil, chudobní, opustení, ohrození mladí ľudia – alebo povedané moderným jazykom – mužská a ženská mládež, ktorá najviac potrebuje pomoc kvôli tomu, že sa nachádza v situácii ekonomickej chudoby, nedostatku lásky, vzdelania alebo trie duchovnú núdzu. Toto zameranie je výslovne spoločné aj pre ostatné skupiny a je kodifikované v textoch ich stanov. Všetky skupiny venujú vo svete mladých zvláštnu pozornosť tým, ktorí prejavujú znaky špecifického apoštolského povolania – laického, zasväteného a kňazského.

Niektoré skupiny sa prednostne obracajú na dospievajúcich a na mladých mužského pohlavia. Iné skupiny uprednostňujú ženskú mládež, ktorej sa venujú vo všetkých jej vývinových etapách. A ďalšie sa obracajú na všetku mládež bez rozdielu. Mnohé skupiny venujú prednostnú pozornosť mladým mužom a ženám, ktorí sú obeťami ťažkých foriem vytláčania na okraj spoločnosti, vykorisťovania a násilia.

2. *Ľudové poslanie*. Don Bosco, osvietený zhora, sa zaujímal aj o dospelých, prednostne o tých najponíženejších a najchudobnejších, o ľudové vrstvy, o nízke vrstvy mestského proletariátu, o prisťahovalcov, ľudí vytláčených na okraj spoločnosti, jedným slovom o všetkých tých, ktorí najviac potrebovali materiálnu a duchovnú pomoc. Skupiny saleziánskej rodiny, verné tomuto zameraniu dona Bosca, spoločne prežívajú a naplňujú toto prednostné rozhodnutie. Združenie Márie Pomocnice vložilo do svojich nových Pravidiel saleziánsky apoštolát, zameraný zvlášť na ľudové vrstvy.

Zvláštna pozornosť sa venuje rodine, ktorá je prvotným miestom ľudského rozvoja. Ona je určená na to, aby pripravovala mladých na lásku a na prijímanie života, je prvou školou solidárnosti

medzi ľuďmi a medzi národmi. Všetci sú zaviazaní garantovať jej dôstojnosť a pevnosť, aby sa stále zjavnejšie stávala malou «domácou cirkvou».²⁰

Niektoré skupiny vďaka svojej zvláštnej charizme rozširujú svoj saleziánsky apoštolát na zvláštne kategórie ľuďí: Dcéry Najsvätejších Srdc na malomocných, Sestry Ježišovej lásky na starých ľuďí, Saleziánske dámy na chorých.

3. *Misionársky apoštolát ad gentes*. Don Bosco pestoval misionársky ideál a konkrétnym spôsobom mal účasť na misionárskom diele Cirkvi svojej doby. Chcel, aby sa Saleziánska spoločnosť a Inštitút dcér Márie Pomocnice venovali «misiám». A práve to robili obidve rehoľné kongregácie od svojho vzniku s mimoriadnym rozmachom, vďaka ktorému sa dostali na všetky kontinenty. Misionárska spolupráca bola tiež už od počiatku podstatným rozmerom Združenia saleziánov spolupracovníkov. Aj Sestry misionárky Márie Pomocnice kresťanov a Sestry katechétky Márie, Nepoškrvnenej Pomocnice sa prednostne venujú misionárskej práci. Táto forma saleziánskeho apoštolátu má jasný podiel na poslaní Dobrovoľníčok dona Bosca, Dcér Najsvätejších Srdc, Saleziánok oblátok Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, Sestier Ježišovej lásky, Svedkov Zmŕtvychvstalého, Saleziánskych dám a Učeníčok.

Čl. 17. Služba evanjeliu

Boží Syn sa vtelil, aby zjavil tvár Otca, ktorý „miluje život“ a dal sa do služby fyzického a duchovného «dobra» ľuďí, zvlášť tých, ktorí najviac potrebujú pomoc a nádej: «Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých» (Mk 10,45).

Cirkev a v nej saleziánska rodina podľa príkladu a nauky Ježiša z Nazareta sa dáva do služby (*diakonia*) ľudstvu, aby ohlasovala evanjelium a všetkých pozývala k plnosti života.

Je to služba, ktorá podľa usmernení pokoncilového Učiteľského úradu²¹ v sebe zahŕňa: *obnovu ľudstva* prostredníctvom sociálnych diel a rozličných foriem výchovného pôsobenia; osobné i komunitné *kresťanské svedectvo*; *výslovné hlásanie* evanjelia vyučovaním náboženstva a katechézou; *misionársku prácu* prostredníctvom medzináboženského dialógu (najmä prostredníctvom spoločného života a modlitby), spolupráce s príslušníkmi iných náboženstiev s cieľom bojovať proti nespravodlivostiam, a ich sprevádzaním, keď sa chystajú vstúpiť do Cirkvi; *animovanie modlitby*, zvlášť liturgickej modlitby kresťanského spoločenstva; mnohoraké *iniciatívy* ľudskej a kresťanskej *solidárnosti*; mnohé *formy* misionárskej *spolupráce*; *evanjelizačnú prítomnosť* v oblastiach poznačených náboženskou ľahostajnosťou alebo ateizmom.

Don Bosco viackrát vyjadril úmysel formovať «dobrých kresťanov a statočných občanov», aby tým naznačil *všetko, čo mladí potrebujú*, aby naplno prežívali svoj ľudský a kresťanský život: oblečenie, jedlo, bývanie, prácu, štúdium a voľný čas; radosť, priateľstvo; aktívnu vieru, Božiu milosť, cestu posväcovania; účasť na dianí v spoločnosti, dynamizmus, začlenenie do spoločnosti a do Cirkvi. Výchovná skúsenosť mu vnukla projekt a zvláštny *štýl intervenovania*, ktorý on sám súhrnne vyjadril v *preventívnom systéme*, ktorý «sa celý zakladá na rozume, náboženstve a na láskavosti».²²

Rôzne skupiny saleziánskej rodiny preberajú intuície a skúsenosti dona Bosca a tým, že ich spätne čítajú vo svetle obnovej koncilovej ekleziológie a pápežského Učiteľského úradu o evanjelizácii, vyjadrujú svoje dielo vychovávateľov a evanjelizátorov rozličnými výrazmi: «výchovno-pastoračná služba» uskutočňovaná podľa preventívneho systému, «vychovávať evanjelizovaním, evanjelizovať výchovou», «integrálna výchova v štýle preventívneho systému», vychovávať a evanjelizovať podľa «pedagogiky dobroty» a inými obdobnými výrazmi.

²⁰ LG 11b.

²¹ Por. encykliku *Evangelii nuntiandi* Pavla VI. a encykliku *Redemptoris Missio* Jána Pavla II.

²² G. BOSCO, *Il sistema preventivo nella educazione della gioventù [Preventívny systém vo výchove mládeže]*, in PIETRO BRAIDO (zost.), *Don Bosco Educatore, scritti e testimonianze [Don Bosco vychovávateľ, spisy a svedectvá]*, LAS, Rím³1997, s. 248n.

V podstate sú tri prostredia, v ktorých saleziánska rodina uskutočňuje svoju mnohorakú evanjeliiovú službu: ľudský rozvoj, výchova, evanjelizácia.

Pre všetky skupiny je evanjelizácia, chápaná ako ohlasovanie a svedectvo evanjelia, prednostným cieľom vlastného poslania.

Čl. 18. V nových náboženských a kultúrnych kontextoch

Saleziánska rodina so všetkými zložkami, ktoré ju tvoria, na ceste obnovy a spoločenstva dozrela k niektorým základným rozhodnutiam, ktoré sú zamerané na misionárske úsilie v nových kultúrnych situáciách, poznačených okrem iného stále rýchlejšou zmenou mentality a mravov a rastúcou mobilitou ľudí, pričom na tom istom území spolu žijú ľudia patriaci k odlišným náboženstvám a kultúram.

1. *Podporovať saleziánsky humanizmus.* Do stredu kladie ľudskú osobu, ktorej dôstojnosť je treba chrániť a podporovať vo všetkých jej výrazoch. Z výchovného hľadiska to znamená prebudiť a zmobilizovať všetky kapacity mladých: schopnosti rozumu, rôznorodé dedičstvo citov, energie vôle usmerňované slobodou a upevňované milosťou.

Okrem toho oceňuje všetky hodnoty, ktoré sú skutočne ľudské: medziiným hodnoty práce a kultúry, priateľských vzťahov a občianskeho angažovania, umeleckého vkusu, profesionálnej kompetentnosti a výtvarnosti vedy, mravnej poctivosti tak v súkromnej, ako aj vo verejnej sfére, a malých každodenných skutočností, ktoré dávajú životu chuť – tieto hodnoty musia všetci chrániť a podporovať.

Saleziánsky humanizmus sa okrem toho usiluje dávať zmysel prežívaniu každého dňa a vytvárať dôvody nádeje a perspektívy budúcnosti pre jednotlivých ľudí a pre spoločnosť.

Napokon si kladie za cieľ pomáhať každému, aby našiel správne miesto v spoločnosti a v Cirkvi a uznáva, že každý mladý človek má právo na pomoc pri rozlišovaní svojho povolania.

2. *Zapojiť sa do konkrétnych situácií.* Angažovať sa za človeka je pre všetky skupiny saleziánskej rodiny, ktoré pracujú na rôznych kontinentoch, neľahkou výzvou – vzhľadom na rozmanitosť a zložitosť miestnych situácií z pohľadu sociálneho, kultúrneho a náboženského. Na rozlíšenie možných a účinných zásahov ako odpovedí na ukazujúce sa potreby sa požaduje schopnosť inteligentne a kompetentne čítať situácie daného miesta, stále sa inšpirujúc smernicami pápeža a miestneho episkopátu.

3. *Starat' sa o významnosť.* Toto začlenenie sa stáva významným jednak vďaka svedectvu spoločného života, ktorý sa ponúka, aj vďaka operatívnym ponukám, ktoré sa môžu zrodiť z priameho a dlhodobého počúvania ľudí, a tiež vďaka dynamike vzájomnej výchovy, ktorá sa rozvíja, keď sa skutočne buduje spoločný údel.

Takže ťažkostiam čelíme a perspektívy stanovujeme spoločne: problémy, ktoré môžu vzniknúť s ľuďmi a inštitúciami, obrana a podpora etických hodnôt, a zároveň rešpektovanie odlišných postojov a vlastného presvedčenia vo svedomí; nové riešenia, ktoré treba hľadať, vychádzajúc z minulých skúseností a s pohľadom do budúcnosti; obrana práv tých, ktorí sú slabší a vystavení rizikám; účinná prítomnosť v politických ústrediach, najmä tam, kde sa vypracúva politika týkajúca sa výchovy; podpora verejnej mienky, posilňovaná ľudskými, evanjeliiovými a saleziánskymi hodnotami.

Je zrejmé, že kritérium významnosti saleziánskej prítomnosti má rôzne uplatnenie v rozličných geografických a kultúrnych situáciách: to, čo je možné a vhodné na jednom mieste, nemusí také byť inde; to, čo niektorí môžu robiť v určitých situáciách, sa môže javiť ako nemožné v iných situáciách. Vernosť jedinému poslaniu nenariaďuje tú istú cestu rozdielnym ľuďom.

4. *Prijat' výzvu spoločenskej komunikácie.* Don Bosco vytušil účinnosť spoločenskej komunikácie a ako dedičstvo zanechal svojej duchovnej rodine úlohu zhodnotiť ju ako nástroj osobného i komunitného rastu, a zároveň ako obranu a podporu viery medzi ľudovými vrstvami.

Technické a informačné nástroje dnes zverejňujú to, čo sa kedysi považovalo za súkromné, pôsobia okamžite a prenikavo, zasahujú obrovské masy populácie a fascinujú najmä mladých, vyvolávajú zmeny v štýle myslenia a vzťahov, šíria ponuky života, ktoré nie sú vždy zhodné s humanizmom inšpirovaným kresťanskými hodnotami.

Na druhej strane tieto nástroje ponúkajú neslýchané príležitosti výchovy a evanjelizácie. Totiž možnosti pripojenia sa do siete a komunikovania na diaľku umožňujú uskutočniť rozličné formy intervencie a uskutočniť synergiu, aká v minulosti nebola mysliteľná. Apoštolská rodina dona Bosca má v úmysle vytážiť doteraz nepreskúmané možnosti v saleziánskom poslaní a využiť príležitosti, ktoré ponúka spoločnosť, spájať nadobudnuté schopnosti a inovatívnu tvorivosť.

Čl. 19. Spoločenstvo a spolupráca v poslaní

Puto, ktoré spája členov našej saleziánskej rodiny, je putom «misionárskeho spoločenstva».²³ Rôzne skupiny sú preto povolané prežívať dar spoločenstva, ktorý pochádza od Boha, uskutočňovaním spoločnej a predsa odlišnej evanjeliovej služby – podľa špecifických adresátov, zvláštnych cieľov a rôznych štýlov.

Don Bosco v celej svojej činnosti vychovávateľa, pastiera a zakladateľa preukázal veľkú schopnosť využiť možnosti a dary každého, dávať spoluzodpovednosť aj najmladším spomedzi svojich spolupracovníkov, zladovať v apoštolskej práci veľmi odlišné schopnosti, určovať každému prácu blízku jeho povahe, nadaniu a vzdelaniu. Bol si stále vedomý potreby *spolupracujúcej lásky* vo výchovnej a pastoračnej službe, a bol presvedčený, že Duch Svätý vzbudzuje charizmy pre dobrodenie celej Cirkvi.

Ukazuje sa, že medzi skupinami, ktoré majú *to isté* poslanie, *kvôli ktorému* existujú, je v ich výchovnom a misionárskom úsilí čoraz nevyhnutnejšie spoločenstvo. Vníma sa totiž naliehavá potreba spájať činnosti, ponúkať rozličné modely kresťanského života a zabezpečiť vzájomne obohacujúcu službu.

Spoločné pôsobenie takto zintenzívňuje účinnosť svedectva, robí presvedčivejším ohlasovanie evanjelia, podporuje živšiu apoštolskú lásku, umožňuje prehlbovať charakteristické črty každej skupiny a zároveň ukazuje a posilňuje identitu saleziánskej rodiny v spoločenstve a v poslaní.

Preto pri rešpektovaní samostatnosti každej skupiny treba chrániť a – ak je potrebné – vynachádzať možné formy spolupráce.

Čl. 20. Samostatnosť a originalnosť každej skupiny

Spoločenstvo *v tom istom* poslaní, *kvôli ktorému* všetky skupiny saleziánskej rodiny existujú, neohrozuje, ba naopak, objasňuje a posilňuje samostatnosť a originalnosť každej z nich.

Jednotlivé skupiny totiž majú vlastnú *autonómiu* nielen duchovnú, formačnú, ekonomickú a riadiacu, ale aj apoštolskú, pričom uskutočňujú poslanie vo vlastných štruktúrach a podľa špecifických modalít.

Nejde totiž o nanútenie uniformity operačného zásahu všetkým: to by vyvolalo zahľadanie rozdielov, spôsobilo zmätok a neistotu v apoštolskej práci. Ide skôr o zladenie svojej činnosti so spoločným projektom, na ktorom budú mať všetci účasť.

Treba teda uznávať a podporovať *originalnosť* každej skupiny v spoločenstve. Mladí majú právo využívať špecifickú službu každej skupiny a pre saleziánsku rodinu a pre celú Cirkev je to bohatstvo, pričom sa takto znásobujú sily pracujúce pre dobro mládeže. Toto spoločenstvo v autonómii je výzvou byť spoluzodpovednými v poslaní, ale nezahŕňa nutne spoluzodpovednosť v každej jednotlivéj iniciatíve alebo na každom špecifickom území.

Čl. 21. Apoštolská spoluzodpovednosť

²³ ChL 32.

Spoluzodpovednosť si vyžaduje, ako predchádzajúca podmienka, aby každá skupina zabezpečila autonómnu schopnosť svojho rozvoja, formovania členov, apoštolských iniciatív, a aby s čo najväčším možným úsilím uskutočňovala špecifické povolanie a poslanie a v rámci svojej pôsobnosti zaručila takú vitalitu, ktorá je ovocím vernosti a tvorivosti.

Ďalej je želateľná: 1. spolupráca medzi jednotlivými skupinami, aby sa uskutočňovalo saleziánske poslanie v jeho rozličných oblastiach a poliach a v rozličných druhoch diel; 2. spolupráca skupín, ktoré žijú a pracujú na tom istom území v spojení s pastoračnými štruktúrami miestnej cirkvi a s občianskymi inštitúciami tak, aby ponúkali saleziánsky príspevok, pestrý svojím bohatstvom a obsahom, pre spoločné budovanie civilizácie lásky.

Je zrejmé, že realizovanie spoločného projektu si vyžaduje postup zbiehavosti, ktorá si niekedy môže vyžadovať zrieknutie sa špecifických hľadísk alebo perspektív, spätých s jedinou skupinou saleziánskej rodiny.

V každom prípade, spoluzodpovednosť so sebou prináša spoločné úsilie sledovať niektoré spoločné ciele. Všetky skupiny sú povolané šíriť spolu s hodnotami evanjelia charakteristické črty charismatickej a duchovnej identity apoštolskej rodiny dona Bosca. Tieto črty charakterizujú celú saleziánsku rodinu, a preto nemôžu byť starosťou iba niektorých skupín. Všetci, aj jednotliví členovia, sú osobne zodpovední za animovanie a rozvíjanie duchovného dedičstva, ktoré dostali.

Ciele, ktoré musí uznať a sledovať každá skupina, sú tieto:

1. Spoločne prežívať *výchovnú starosť* v aktuálnych historických podmienkach a usilovať sa o najvhodnejšie cesty, ako vychovávať mladých chlapcov a dievčatá pre základné hodnoty života a pre stretnutie s evanjeliom.

2. Pomôcť spoznať *preventívny systém*, ktorý reprezentuje zhustený obsah pedagogickej múdrosti dona Bosca a predstavuje prorocký odkaz, ktorý zanechal svojim dedičom a celej Cirkvi. Je to duchovná a výchovná skúsenosť, ktorá sa zakladá na rozume, náboženstve a láskavosti.

Rozum zdôrazňuje hodnoty kresťanského humanizmu, ako je hľadanie zmyslu, práca, štúdium, priateľstvo, veselosť, zbožnosť, sloboda nezbavená zodpovednosťou, harmónia medzi ľudskou rozumnosťou a kresťanskou múdrosťou.

Náboženstvo znamená robiť priestor pre milosť, ktorá zachraňuje, pestovať túžbu po Bohu, podporovať stretnutie s Kristom Pánom, nakoľko životu ponúka plný zmysel a odpoveď na smäd po šťastí, pomáhať postupne sa zaradiť do života a do poslania Cirkvi.

Láskavosť vyjadruje potrebu – s cieľom naštartovať účinný výchovný vzťah –, aby mladí nielen boli milovaní, ale aby vedeli, že sú milovaní. Je to zvláštny štýl vzťahov a je to láska, ktorá prebúdzá sily mladého srdca a pomáha im dozrievať až po schopnosť obetovať sa.

Rozum, náboženstvo a láskavosť sú dnes viac ako v minulosti neodmysliteľnými prvkami pre výchovnú činnosť a sú vzácnym kvasom, ktorý umožňuje vznik ľudskejšej spoločnosti ako odpoveď na očakávania nových generácií.

3. Svedectvom a slovom šíriť *saleziánskeho ducha*: saleziánsky humanizmus kladie dôraz na každého jednotlivca a zaväzuje vychovávateľov a vychovávateľky, aby neúnavne pracovali na jeho raste aj v neraz ťažkých podmienkach. Je to predpoklad novej civilizácie lásky.

4. Podporovať *saleziánske hnutie*: Don Bosco zapájal mnohých do svojho výchovného a misionárskeho plánu. Na všetkých úrovniach žiadal o pozornosť voči svojim chlapcom a voči núdzným ľuďom. Široké saleziánske hnutie a spojenie medzi mnohými silami, ktoré v ňom pôsobia, sú užitočnou ponukou pre všetkých.

SPIRITUALITA SALEZIÁNSKEJ RODINY

Čl. 22. Horizonty apoštolskej spirituality saleziánskej rodiny

Apoštolská spiritualita je inšpirujúcim a animujúcim stredobodom života spoločenstva v poslaní saleziánskej rodiny a pre jej samotné poslanie. Je to totiž spoločenstvo, ktoré sa nerodí z ľudského projektovania, ani nie je to isté ako organizácia – čo ako dokonalá –, ani ju nemožno stotožniť s rafinovanými technikami združovania, ale pramení z dobročinnnej pastoračnej lásky, ktorú vzbudil Duch Svätý v srdci dona Bosca a ktorá ho animovala až po svätosť.

Spiritualita znamená, že náš život vedie Duch Svätý, ten, ktorý rozdáva svoje charizmy rôznym skupinám, patriacim do jedinej saleziánskej rodiny. *Apoštolská* znamená vnútorný dynamizmus, ktorý pobáda k darovaniu a k službe, pričom dáva spásanosnú účinnosť výchovnej a evanjelizačnej činnosti a zjednocuje celý život okolo tohto inšpirujúceho stredobodu.

Členovia saleziánskej rodiny, podnietení vierou, nádejou a láskou, majú podiel na činnosti Boha, ktorý stále koná, aby každému človeku odovzdával svoju milosrdnú lásku, a cítia sa hlboko začlenení do spoločenstva a do apoštolátu Cirkvi.

Čl. 23. Spolupracovať s Bohom Otcom

Urobiť Boha zjednocujúcim stredobodom svojho života, prameňom bratského spoločenstva a inšpirátorom našej činnosti, predpokladá určitý obraz o Bohu. Nie je to Boh vzdialený, celý ponorený do svojho samotárskeho a neotrasiteľného mlčania a ľahostajný k zemi, ale je to Boh-Láska (por. *1 Jn* 4,16), ktorý sa úplne dáva ľudstvu, «Otec, ktorý stále pracuje» (*Jn* 5.17) a delí sa o život so svojimi deťmi, snaží sa aktívne a s nekonečnou láskou vychádzať v ústrety hlbokým očakávaniam ľudí. Je to Boh, ktorý je taký vnorený do našich dejín, že sa vystavuje slobode človeka a podstupuje riziko odmietnutia, a stále sa darúva ako láska, ktorá odpúšťa (*agapé*).²⁴

Tento Boh, tichý, ale účinne pôsobiaci v dejinách, pridružuje k sebe aktívnych spolupracovníkov a pracovité spolupracovníčky, ktorí vo svojich konkrétnych životných situáciách nasadzujú svoje sily do ohlasovania jeho lásky a do uskutočňovania dobrých diel, pričom od neho čerpajú silu milovať, dávať sa a slúžiť.

Pre saleziánsku rodinu a jej členov «žiť v Božej prítomnosti» znamená pestovať intenzívny a neustály vzťah lásky s ním („spojenie s Bohom“), a preto cítiť sa naplnení láskou podobnou jeho láske, ktorá sa dáva dobroprajne a nezištne, a obetuje sa pre privilegovaných adresátov vlastného poslania. Znamená to tiež schopnosť chápať a prijímať znamenia jeho tajomnej prítomnosti v očakávaníach a v požiadavkách mužov a žien súčasnosti.

Práve k tomuto Bohu, tajomnému Otcovi, sa don Bosco obracal so svojou naliehavou žiadosťou: «Da mihi animas, cetera tolle.» Všetkým svojim učeníkom a učeníčkam don Bosco opakuje: «Najbožskejšou z božských vecí je spolupracovať s Bohom na spáse duší, a to je zaručená cesta vysokej svätosti.»

Čl. 24. Prežívať Kristovo zmýšľanie

²⁴ Por. *DCE* 10.

Don Bosco dal do stredu svojho duchovného života a apoštolskej činnosti presvedčenú oddanosť Ježišovi prítomnému v Eucharistii, *pánovi domu* – ako zvykol hovoriť – a božskému Spasiteľovi, ktorého spasiteľské skutky chcel napodobňovať.

Zaštepni do Krista účinkom krstu sa mu nechávame pripodobňovať, vnímaví na pôsobenie Ducha Svätého až do tej miery, že môžeme so svätým Pavlom povedať: «Pre mňa žiť je Kristus» (*Flp 1,21*), «už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus» (*Gal 2,20*). Ale prijímame aj inú výzvu apoštola: «Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš» (*Flp 2,5*).²⁵

Jeho zmýšľaním bolo: bedlivé vedomie, že ho poslal Boh, že ho vo všetkom vedie Duch Svätý; bezpodmienečná poslušnosť Otcovej vôli v splňaní poslania, ktoré mu zveril Otec, pričom s odvahou čelil ťažkostiam a odporu (por. *Jn 5, 17n*); neustále a veľkodušné úsilie oslobodzovať jednotlivých ľudí od všetkých druhov smrti a odovzdať všetkým život a radosť; zanietená starostlivosť o malých a chudobných so starostlivosťou Dobrého pastiera; láska, ktorá vždy odpúšťa – až do tej miery, že sa stal obeťou na kríži; prísľub, že bude spoločníkom na ceste svojich učeníkov, ako ním bol pre dvoch emauzských učeníkov.

Najmä ikona Dobrého pastiera inšpiruje a vedie našu činnosť a poukazuje na dve vzácne perspektívy saleziánskej apoštolskej spirituality.

Prvou je: apoštol/apoštoľka Pána Ježiša kladie do stredu svojej pozornosti človeka a miluje ho takého, aký je, bez predsudkov a vylučovania, presne ako to robí Dobrý pastier aj so zatúlanou ovečkou.

Druhou je: apoštol/apoštoľka nepredkladá seba samého/samu, ale vždy a výlučne Pána Ježiša, jediného, ktorý môže oslobodiť od každej formy otroctva, jediného, ktorý môže priviesť na pastviny večného života (por. *Jn 10,1-15*), jediného, ktorý nikdy neopúšťa toho, kto zablúdil, ale preukazuje solidaritu s jeho slabosťou a plný dôvery a nádeje ho hľadá, zachraňuje a privádza naspäť, aby mal život v plnosti.

Zakoreniť sa v Kristovi a pripodobniť sa mu je pre syna a dcéru dona Bosca najhlbšou radosťou. Odtiaľ pramení láska k Slovu a túžba prežívať tajomstvo Krista, sprítomňované liturgiou Cirkvi, neúnavné slávenie sviatostí Eucharistie a zmierenia, ktoré vychovávajú ku kresťanskej slobode, k obráteniu srdca a k duchu dávania sa a služby; účasť na veľkonočnom tajomstve Pána, ktoré umožňuje nové chápanie života a jeho osobného i komunitného, vnútorného i spoločenského významu.

Čl. 25. Byť pozorní na hlas Ducha

Kresťanský život je zo svojej prirodzenosti životom v Duchu. Saleziánska rodina, zapojená do cesty obnovy podnietenej Druhým vatikánskym koncilom, sa usilovala prehĺbiť vzťahy s Duchom vzkrieseného Pána a stanovila si svoju identitu okolo charizmy dona Bosca, skutočného daru Ducha a prameňa spirituality, ktorá animuje jeho apoštolskú rodinu.

Obrisy tváre Ducha Svätého, získané zo zjaveného Slova, mimoriadne osvecujú duchovný a apoštolský život členov rozličných skupín saleziánskej rodiny: Duch je Tvorcom a dáva život, je poslom Otca a Vzkrieseného, aby v dejinách uskutočňoval ich dielo spásy. To on uvádza veriacich do Pravdy-Krista, aby žili v ňom a z neho. Je hlasom, ktorý sa prihovára k svedomiam ľudí, aby ich otváral svetlu pravdy a disponoval ich pre dar lásky.²⁶ Je zvlášť živou a účinnou Prítomnosťou v kresťanských spoločenstvách, pričom ich zjednocuje v spoločenstve a v službe, a vlieva veriacim misijného ducha. To on predchádza, sprevádza a usmerňuje tých, čo sa angažujú v diele evanjelizácie.²⁷

²⁵ Výzva sv. Pavla, aby sme zmýšľali ako Kristus Ježiš, neznamená len *rozmyšľat'* ako on, ale «aby sme *cítili* to, čo on cítil – a na základe toho aj *mysleli, rozhodovali sa a konali*» (Benedikt XVI., gen. audiencia 1. júna 2005) - pozn. prekl.

²⁶ Por. AA 29c; GS 22e.

²⁷ Por. AG 4.

Členovia saleziánskej rodiny sú povolani prijat' tieto postoje voči Duchu: radosť a dôveru – v istote, že nás stále podopiera sila Ducha; vnímavosť na jeho tajomné vnuknutia; múdre rozlišovanie jeho prítomnosti v ľudských osudoch – osobných, ako aj komunitných; múdru a odvážnu spoluprácu na jeho pôsobení pre príchod Božieho kráľovstva do života ľudí, do Cirkvi a do spoločnosti; vd'ačnosť za charizmu dona Bosca a veľkodušnosť v uskutočňovaní jeho výchovného a apoštolského plánu.

Čl. 26. Spoločenstvo a poslanie Cirkvi

Don Bosco mal veľkú lásku k Cirkvi a prejavoval ju svojou príslušnosťou k cirkevnému spoločenstvu. Zároveň si bol vedomý, že dostal zvláštnu charizmu na výchovu mládeže, a tak ju rozvíjal na budovanie Cirkvi v rozmanitých kultúrnych kontextoch.

Rodina dona Bosca má medzi svojimi rodinnými pokladmi bohatú tradíciu synovskej vernosti Petrovmu nástupcovi a spoločenstva a spolupráce s miestnymi cirkvami: «Keď ide o Cirkev a pápežstvo, nijaká námaha nie je dosť veľká.»²⁸ «Keď nám pápež prejaví nejaké pranie, to nech je pre nás rozkazom.»²⁹

Toto bezvýhradné podrobenie sa pápežovi vyjadruje u dona Bosca jeho zapálenú lásku k Cirkvi. A je to dedičstvo, ktoré my prijímame a prežívame.

Cirkev je totiž viditeľnou prítomnosťou zmŕtvychvstalého Krista v dejinách ľudstva. Je spoločenstvom bratov a sestier v jednote viery a v rôznorodosti chariziem a posvätných služieb. Je dobročinnou láskou, ktorá pobáda k tomu, aby sme širili poznanie Božej lásky ohlasovaním evanjelia. Je službou preukázanou ľudstvu pre budovanie sveta v súlade s Božím plánom. Je rodinou, ktorá nachádza stredobod jednoty v Kristovi Pánovi a v Petrovom nástupcovi vidí služobníka jednoty.

Spiritualita zdedená od dona Bosca je výrazne cirkevná: preukazuje a posilňuje spoločenstvo Cirkvi tým, že v jadre kresťanských spoločenstiev buduje sieť bratských vzťahov a činnejšie spolupráce. Je výchovnou spiritualitou, ktorá má za cieľ pomáhať mladým a chudobným, aby sa v Cirkvi cítili dobre, boli budovateľmi Cirkvi a účastníkmi na jej poslaní. Je to spiritualita, ktorá obohacuje celú Cirkev darom svätosti mnohých svojich synov a dcér.

Čl. 27. Spiritualita každodennosti

Don Bosco sa inšpiroval svätým Františkom Saleským a uznával ho ako učiteľa spirituality, ktorá je jednoduchá, pretože je podstatná, ľudová, pretože je otvorená pre všetkých, sympatická, pretože je plná ľudských hodnôt, a preto je obzvlášť vhodná pre výchovnú činnosť. Svätý ženevský biskup vo svojom hlavnom diele (*Traktát o Božej láske alebo Teotim*) hovorí o „extáze“. Toto slovo neoznačuje natoľko mimoriadne duchovné javy, ako skôr – podľa etymológie tohto termínu – vyjdenie zo seba a upriamenie sa na druhého. Je to skúsenosť človeka, ktorý sa nechá prilákať, presvedčiť a získať Bohom a stále viac preniká do jeho tajomstva.

Pre svätého Františka existujú tri formy extázy:

– *extáza rozumu*: je to úžas nad tým, čo Boh je, ale aj údiv nad veľkými dielami, ktoré uskutočnil pri stvorení a aj teraz uskutočňuje v živote ľudí a v dejinách ľudstva. Je to pohľad, ktorý dozrieva, ak sa venuje rozjímaniu Božieho Slova: práve Slovo nám totiž otvára oči a umožňuje vidieť veci z pohľadu samého Boha;

– *extáza citov*: je to osobná skúsenosť s láskou Boha k nám, takže rastie túžba opätovať ju, a živení touto láskou sme ochotní darovať talenty a život na jeho slávu a pre Božie kráľovstvo; predpokladá trvalú bdelosť, očisťovanie srdca a modlitbu;

²⁸ MB V, s. 577; Stanovy SDB čl. 13.

²⁹ Por. MB V, s. 573.

– *extáza činnosti a života*: pre svätého Františka Saleského práve táto forma extázy korunuje dve predchádzajúce, pretože extáza intelektu by mohla vyústiť do čistej špekulácie a extáza citov by sa mohla rozpustiť v obyčajnom sentimente. Avšak extáza činnosti odhaľuje veľkodušnosť a nezištnosť, ktoré môžu pochádzať iba od Boha, a premieňa sa na konkrétne a dynamické dávanie sa pre dobro ľudí v rozličných formách dobročinnnej lásky.

Saleziánska rodina pri opätovnom čítaní dona Bosca zakladateľa preložila požiadavky spirituality a mystiky svätého Františka Saleského do jednoduchej a náročnej formulácie: *spiritualita každodennosti*.

Čl. 28. «Činná kontemplácia» dona Bosca

Mystika dona Bosca nachádza vyjadrenie v jeho hesle *Da mihi animas, cetera tolle* a stotožňuje sa s «extázou činnosti» svätého Františka Saleského. Je to mystika každodenného konania v súzvuku myslenia, citov a vôle s Bohom. Preto potreby bratov a sestier – zvlášť mladých – a apoštolská starostlivosť vyzývajú k modlitbe, zatiaľ čo neustála modlitba živí veľkodušné a obetavé spolupracovanie s Bohom pre dobro bratov a sestier.

Je to mystika «činnej kontemplácie», ktorú blahoslavený don Filip Rinaldi, hlboký znalec vnútorného sveta dona Bosca, opísal takto: «Don Bosco *stotožnil* v maximálnej dokonalosti svoju vonkajšiu, neúnavnú, vyčerpávajúcu, veľmi rozsiahlu činnosť, plnú zodpovednosti, s vnútorným životom, ktorý pramenil v zmysle pre prítomnosť Boha a ktorý sa postupne stával takým aktuálnym, naliehavým a živým, že bol *dokonalým spojením* s Bohom. Takto v sebe uskutočnil najdokonalejší stav, ktorým je *činná kontemplácia*, extáza činnosti, v ktorej sa zodral až do krajnosti, s extatickým pokojom – pre spásu duší.»³⁰

Saleziánska rodina prijíma túto mystiku, ktorú don Bosco tak intenzívne prežíval a zanechal svojim duchovným učeníkom a učeníčkam ako vzácne dedičstvo.

Čl. 29. Dynamická apoštolská láska

Dynamická apoštolská láska predstavuje ohnisko ducha dona Bosca, podstatu saleziánskeho života, ako aj silu apoštolského úsilia členov saleziánskej rodiny.

Láska je vlastné meno Boha (por. *1 Jn* 4,16). Neoznačuje iba energie ľudského srdca, ale je účasťou na prvotnom milosrdenstve Otca, na súcitnom srdci Krista a na nevýslovnej láske Ducha Svätého. Práve to je rozlišovacím znakom Pánových učeníkov: že sa navzájom milujú tou istou láskou, ktorou miluje Boh.

Apoštolská: je to účasť na nekonečnej láske Otca, ktorý posielal Ježiša, aby ľudia mali život v hojnosti. Je účasťou na starostlivosti Dobrého pastiera o spásu všetkých. Je otvorenosťou pre prúd lásky, s ktorou Duch pôsobí vo svedomiach a v dejinách ľudí.

Dynamická: vyjadruje živosť pohybu, schopnosť inovácie, schopnosť neuspokojiť sa s tým, čo sa už urobilo, neusadnúť vo zvyku, vyháňať sa akejkoľvek forme priemernosti a pohodlia, ale najmä vášnivé a tvorivé hľadanie toho, čo je potrebné a účinnejšie pre konkrétne odpovede na očakávania sveta mladých a ľudových vrstiev.

Don Bosco toto všetko zastrešuje menom *oratoriánske srdce*: je to zápal, nadšenie, ochota dať k dispozícii všetky svoje zdroje, hľadanie nových foriem činnosti, schopnosť obstať v skúškach, vôľa pozviechať sa po porážkach, pestovaný a šíriaci sa optimizmus. Je to starostlivosť plná viery a lásky, ktorá má v Panne Márii žiarivý príklad sebadarovania.

V skupinách, v ktorých sa saleziánska služba obracia na malé deti, sa dynamická apoštolská láska stáva evanjeliovou nežnosťou. V skupinách, ktoré vychovávajú dospievajúcich a mladých, sa stáva prijatím, účasťou a sprevádzaním k vyšším cieľom. V skupinách oddaných starostlivosti o ľudí postihnutých rôznymi formami chudoby dostáva tón milosrdnej a starostlivej lásky.

³⁰ RINALDI F., *Conferenze e scritti [Prednášky a spisy]*, (LDC, Leumann-Torino 1990), s. 144.

V skupinách, ktoré smerujú svoj apoštolát na chorých a starých, sa premieňa na súcitnú dobročinnú lásku. U Dcéry Najsvätejších Srdca sa prejavuje ako obetujúca sa láska zvlášť k malomocným. V skupinách angažujúcich sa v saleziánskom apoštoláte medzi jednoduchými ľuďmi, rozptýlenými vo vzdialených dedinách alebo skrytými v úbohých mestských perifériách, sa premieňa na pokornú, solidárnu a obetavú lásku.

Čl. 30. Milosť jednoty

Výrazy, používané v saleziánskej praxi na vyjadrenie prameňa apoštolskej lásky, sú: milosť jednoty, apoštolský vnútorný život, kontemplatívny rozmer života, syntéza života, jediné hnutie lásky k Bohu a k mladým, liturgia života.

Evanjelizovať výchovou a vychovávať evanjelizovaním je dnes už rozšírené slovné spojenie na vyjadrenie vnútornej jednoty členov saleziánskej rodiny, pretože sa netýka iba výchovnej metódy, ale aj spirituality jednotlivcov a skupín: keď sa človek nechá viesť Duchu Svätému, vtedy život a apoštolát vytvárajú jednotu, ako modlitba a činnosť, láska k Bohu a láska k blížnemu, starostlivosť o seba samých a venovanie sa druhým, výchova k ľudskosti a ohlasovanie evanjelia, príslušnosť k jednej skupine a začlenenie sa do Cirkvi. Všetko sa sústreďuje do jednoty; a je to syntéza života vlastná pre svätosť. Tu pramení neuveriteľná energia činnosti a svedectva, vďaka sile Ducha, ktorý sa zmocnil celého človeka a môže z neho urobiť slobodný a radostný nástroj svojej činnosti.

Apoštolská láska pre každého člena saleziánskej rodiny predstavuje vnútorný a dynamický princíp, schopný zjednocovať mnohoraké a rozdielne činnosti a každodenné starosti. Umožňuje splynutie do jediného vnútorného hnutia dvoch neoddeliteľných pólov apoštolskej lásky: vášnivej lásky k Bohu a vášnivej lásky k blížnemu.

Čl. 31. Prednostná láska k mladým a venovanie sa ľudovým vrstvám

Aby učenici a učeníčky dona Bosca účinne uskutočňovali mládežnícke a ľudové poslanie, pestujú reálnu prednostnú lásku k mladým a obetujú sa pre ľudové vrstvy. Sú presvedčení, že skúsenosť s Bohom zažívajú práve prostredníctvom tých, ku ktorým sú poslaní: prostredníctvom mládeže a obyčajných ľudí, najmä chudobných.

Uznávame, že *mladí muži a ženy* sú Božím darom pre saleziánsku rodinu; sú poľom, ktoré Pán a Mária ukázali donovi Boscovi, kde má rozvíjať svoju činnosť, sú pre nás všetkých podstatou saleziánskeho povolania a poslania.

Byť oddaný mladým znamená mať srdce neustále obrátené k nim a vnímať ich túžby a želania, problémy a potreby. Znamená to tiež stretávať sa s nimi v tom období, v akom sa nachádzajú vo svojom dozrievaní; ale nielen preto, aby sme im robili spoločnosť, lež aby sme ich privádzali tam, kam sú povolani. Preto vychovávatelia intuitívne nachádzajú sily dobra, ktoré mladí majú vo svojom vnútri, a podporujú ich v námahách rastu, tak ľudského, ako aj kresťanského, a s nimi a pre nich vyhľadávajú možné cesty výchovy. V srdci zapálených vychovávateľov a evanjelizátorov stále zaznieva Pavlova výzva: «Ženie nás Kristova láska» (porov. 2 Kor 5,14).

Ľudové vrstvy sú prirodzeným a bežným prostredím, kde je možné stretávať mladých, najmä tých, čo najviac potrebujú pomoc. Úsilie rodiny dona Bosca sa obracia na bežných ľudí a podporuje ich v úsilí o ľudský rozvoj a rast vo viere, ukazuje a podporuje ľudské a evanjeliové hodnoty, ktorých je nositeľkou – ako sú zmysel života, nádej na lepšiu budúcnosť, praktizovanie solidárnosti.

Don Bosco načrtol – aj Združením saleziánov spolupracovníkov a Združením Márie Pomocnice – cestu výchovy ľudu k viere a oceňoval pritom obsahy ľudovej zbožnosti.

Okrem toho sa snažil podporovať spoločenskú komunikáciu, aby výchovne a evanjelizačne oslovil čo najväčší možný počet ľudí.

Čl. 32. Saleziánska láskavosť

Láskavosť dona Bosca je nepochybne charakteristickou črtou jeho pedagogickej metódy, aj dnes považovanou za platnú, jednak v ešte kresťanských kontextoch, a jednak v situáciách, kde žijú mladí, ktorí sú príslušníkmi iných náboženstiev.

Avšak nie je možné zredukovať ju len na pedagogický princíp, ale treba ju uznať za podstatný prvok našej spirituality.

Ona je totiž tou pravou láskou, pretože čerpá z Boha. Je láskou, ktorá sa prejavuje rečou jednoduchosti, srdečnosti a vernosti. Je láskou, ktorá vzbudzuje túžbu po opätovaní. Je to láska, ktorá prebúdza dôveru a otvára cestu dôvernosti a bytostnej komunikácii („výchova je vecou srdca“). Je to láska, ktorá sa šíri a vytvára klímu rodiny, kde je pekné a obohacujúce byť spolu.

Pre vychovávateľa je to láska, ktorá si vyžaduje silné duchovné energie: vôľu byť s nimi a tráviť s nimi čas, zrieknutie sa seba samého a obetovanie sa, čistotu citov a sebakontrolu v správaní, zúčastnené počúvanie a trezlivé čakanie s cieľom nájsť najvhodnejšie chvíle a spôsoby intervencie, schopnosť odpúšťať a obnoviť kontakty, miernosť človeka, ktorý vie občas prehrať, ale neprestáva veriť s bezhraničnou nádejou. Nejestvuje opravdivá láska bez asketiky a nejestvuje asketika bez stretnutia s Bohom v modlitbe.

Láskavosť je ovocím pastoračnej lásky. Don Bosco hovorieval: «Na čom je založená táto naša vzájomná náklonnosť? [...] Na mojej túžbe zachrániť vaše duše, ktoré vykúpila predrahou krv Ježiša Krista, a vy ma milujete, pretože sa vás snažím priviesť na cestu večnej spásy. Teda základom našej náklonnosti je dobro našich duší.»³¹

Láskavosť sa tak stáva *znamením* Božej lásky a nástrojom na prebudenie jej prítomnosti v srdci tých, ktorých zasiahla dobrota dona Bosca; je to cesta k evanjelizácii.

Odtiaľto pochádza presvedčenie, že apoštolská spiritualita saleziánskej rodiny sa vyznačuje nie láskou chápanou všeobecne, ale schopnosťou *milovať a u druhých vzbudiť lásku k sebe*.

Čl. 33. Optimizmus a radosť z nádeje

V Ježišovi z Nazareta sa Boh zjavil ako «Boh radosti»³² a evanjelium je „radostná zvesť“, ktorá začína „blahoslavenstvami“, účasťou ľudí na blaženosti samého Boha. Nejde o povrchný dar, ale o dar hlboký, pretože radosť je viac ako pominuteľný pocit – je to vnútorná sila, ktorá odoláva aj ťažkostiam života. Svätý Pavol pripomína: «Napĺňa ma potecha a prekypujem radosťou pri všetkom našom súžení» (2 Kor 7,4). V tomto zmysle radosť, ktorú prežívame na zemi, je veľkonočným darom, závdavkom plnej radosti, ktorú budeme prežívať vo večnosti.

Don Bosco zachytil túžbu po šťastí, prítomnú v mladých, a ich radosť zo života premietol do reči veselosti, ihriska a zábavy; ale nikdy neprestal označovať Boha za prameň pravej radosti. Niektoré jeho písomnosti, ako *Vystrojený mladík*, životopis Dominika Savia, obrana obsiahnutá v príbehu o Valentínovi, sú dôkazom zhody, ktorú predstavoval medzi milosťou a šťastím. A jeho naliehanie na „odmenu v nebi“ usmerňovalo pozemské radosti do perspektívy zavŕšenia a plnosti.

Člen saleziánskej rodiny v škole dona Bosca pestuje v sebe niektoré postoje, ktoré roznečujú radosť a odovzdávajú ju druhým.

1. *Dôvera vo víťazstvo dobra*: «V každom mladíkovi, aj v tom najnezbednejšom,» píše don Bosco, «je miesto prístupné dobru. Prvou povinnosťou vychovávateľa je hľadať toto miesto, túto citlivú strunu srdca, a vytážiť z toho.»³³

2. *Oceňovanie ľudských hodnôt*: Učeník/učenička dona Bosca prijíma hodnoty sveta a odmieta nariekať nad svojou dobou: preberá všetko, čo je dobré, najmä ak to majú radi mladí a bežní ľudia.

³¹ JÁN BOSCO, List donovi Giuseppemu Lazzerovi a komunite remeselníkov na Valdoccu, Rím 20. januára 1874, in *Listy*, zv. IV s. 208, Francesco Motto (ed.), LAS Rím 2003.

³² SVÄTÝ FRANTIŠEK SALESKÝ, *Lettre à la Présidente Brulart*, Annecy, 18. februára 1605, in *Oeuvres*, zv. XIII, s.16.

³³ MB V, s. 367.

3. *Výchova ku každodenným radostiam*: treba trpezlivé výchovné úsilie, aby sme sa naučili alebo nanovo naučili s jednoduchosťou vychutnávať mnohoraké ľudské radosti, ktoré Stvoriteľ každodenne kladie na našu cestu.

Učeník a učenička dona Bosca, keďže sa úplne spoliehajú na «Boha radosti» a skutkami i slovami dosvedčujú «evanjelium radosti», sú stále radostní. Šíria túto radosť a vedia vychovávať k veselosti kresťanského života a k zmyslu pre radosť, pričom pamätajú na výzvu svätého Pavla: «Ustavične sa radujte v Pánovi! Opakujem: Radujte sa!» (Flp 4,4).

Čl. 34. Práca a umiernenosť

Uplatňovanie apoštolskej lásky obsahuje požiadavku obrátenia a očisťovania, čiže smrť starého človeka, aby sa narodil, žil a rozvíjal nový človek, ktorý podľa obrazu Ježiša, Otcovho Apoštola, je ochotný každodenne sa obetovať v apoštolskej práci. Darovať sa znamená vyprázdniť sa, a vyprázdniť sa znamená dať sa naplniť Bohom, aby sme zo seba urobili dar pre druhých. Odstup, odriekanie, obeta sú neodmysliteľné prvky, nie však pre záľubu v asketizme, ale jednoducho kvôli logike lásky. Nejestvuje apoštolát bez asketiky a nejestvuje asketika bez mystiky. Kto dáva celého seba samého do služby poslania, nepotrebuje mimoriadne pokánie; stačí, ak s vierou prijíma a s láskou obetuje ťažkosti života a námahy apoštolskej práce.

Askéza, ktorú odporúčal don Bosco, má rôzne aspekty: *askézu pokory*, aby sme sa necítili byť ničím iným ako sluhami pred Bohom; *askézu umŕtšovania*, aby sme sa stali pánmi seba samých, strážili svoje zmysly i svoje srdce, a bdeli, aby vyhľadávanie pohodlia nevysušilo našu veľkodušnosť; *askézu odvahy a trpezlivosti*, aby sme dokázali vytrvať v činnosti, keď naráža na tvrdú realitu; *askézu zanechania*, keď nás udalosti bližšie privádzajú ku Kristovmu krížu.

Čl. 35. Iniciatíva a pružnosť

Túžba robiť dobro zaväzuje hľadať najvhodnejšie cesty, ako to uskutočniť. V hre sú: správna interpretácia potrieb a konkrétnych možností, duchovné rozlišovanie vo svetle Božieho slova, odvaha rozbehnúť iniciatívy, tvorivosť pri určovaní doteraz neznámych riešení, prispôbenie sa mnohorakým okolnostiam, schopnosť spolupracovať, vôľa preverovať a hodnotiť.

Don Filip Rinaldi pripomína saleziánom – a jeho tvrdenie je platné pre všetky skupiny saleziánskej rodiny: «Táto pružnosť v prispôbovaní sa všetkým formám dobra, ktoré neprestajne vyvierajú uprostred ľudstva, je vlastný duch našich Stanov; a deň, keď by sa zaviedla zmena proti tomuto duchu, pre našu Spoločnosť by to bol koniec.»³⁴

Mnohými slovami don Bosco odporúča ducha iniciatívy: «Vo veciach, ktoré sú na ošoh ohrozenej mládeže alebo slúžia na získanie duší pre Boha, ja bežím napred až po nerozvážnosť.»³⁵ «Nech sa vyhovie naozaj vždy a veľa, kde sa dá. Ustupujme moderným požiadavkám, aj obyčajom a zvykom rôznych miest, len aby sme nemuseli robiť proti svedomiu.»³⁶

Nie je to len problém stratégií, ale je to duchovná skutočnosť, pretože znamená neustálu obnovu seba samých a vlastnej činnosti v poslušnosti Duchu Svätému a vo svetle znamení čias.

Zrod početných skupín saleziánskej rodiny, ktoré vznikli v 20. storočí, bol ovocím ducha iniciatívy a pružnosti príslušných zakladateľov, verných a tvorivých synov dona Bosca.

Čl. 36. Saleziánsky duch modlitby

³⁴ E. VIGANÒ, *Don Filippo Rinaldi, genuino Testimone e Interprete dello «spirito salesiano»* [Don Filip Rinaldi, čistý svedok a interpret «saleziánskeho ducha»], in ACG č. 332, Rím 5. decembra 1989.

³⁵ List Vespignanimu. *Epistolario* [Listy], CERIA III, s. 166-167; por. Aj MB XIV, s. 662.

³⁶ MB XIII, s. 283.

Saleziánska modlitba je *modlitba apoštolská*. Je to pohyb, ktorý vychádza z činnosti a dosahuje Boha, a je to pohyb, ktorý od Boha opäť privádza k činnosti a vnáša ho do nej, pretože myseľ a srdce sú naplnené jeho láskou.

Don Bosco nevenoval dlhý čas modlitbe, ani nepoužíval zvláštne metódy alebo formy (stačili mu „zbožné úkony dobrého kresťana“), pretože činnosť a modlitba u neho boli úplne jedno. Mimoriadna práca, ktorá ho zaneprázdňovala od rána do večera, nenarušovala jeho modlitbu, ba naopak – podnecovala ju a usmerňovala. A modlitba, pestovaná v hĺbke srdca, živila v ňom obnovené energie lásky, aby sa úplne celý venoval dobru svojich chudobných chlapcov.

Samotný názov *oratórium*, ktorý dal svojej prvej inštitúcii, má naznačovať, že všetko v tomto priestore bolo modlitbou alebo sa mohlo stať modlitbou; a že dobro, ktoré sa v tom dome konalo, bolo ovocím modlitby: modlitby dona Bosca, jeho spolupracovníkov a jeho chlapcov.

Rozptýlená modlitba je teda typická pre tých, ktorí prežívajú spiritualitu dona Bosca a uskutočňujú jeho poslanie – avšak bez toho, aby sme vynechávali chvíle výslovnej modlitby, živenej počúvaním Božieho slova, a odpoveď lásky, ktoré pretvárajú život na modlitbu a modlitbu na život.

Čl. 37. Mária Pomocnica, učiteľka apoštolskej spirituality

Úcta k Panne Márii bola (spolu s úctou k eucharistickému Ježišovi a k pápežovi) jedným z troch druhov úcty, ktoré poznačili duchovný a apoštolský život dona Bosca. Celá saleziánska rodina je a cíti sa byť *mariánskou rodinou*, zrodenu vďaka materskej starostlivosti Nepoškvrnenej Pomocnice. Skutočne všetky skupiny vyjadrujú toto presvedčenie vo svojich vlastných stanovách.

Pre saleziánov je Mária Pomocnica vzorom a vodkyňou v ich výchovnej a apoštolskej činnosti,³⁷ matkou a učiteľkou v ich formujúcej skúsenosti³⁸ a zvlášť ju vzývajú vo svojich modlitbách.³⁹

Pre dcéry Márie Pomocnice Mária, panna a matka, pokorná služobnica, matka Spasiteľa, je matkou a vychovateľkou každého saleziánskeho povolania a «skutočnou predstavenou Inštitútu»⁴⁰. Ona je vzorom viery, nádeje, lásky a zjednotenia s Kristom, starostlivosti a materskej dobroty, zasväteného života, modlitby, ochoty, počúvania, učenlivosti a spolupráce, apoštolskej lásky.⁴¹

Salezián spolupracovník/saleziánka spolupracovníčka «v nepoškvrnenej Panne a Pomocnici objavuje najhlbší aspekt svojho povolania: byť pravým „spolupracovníkom Boha“ na uskutočňovaní jeho plánu spásy».⁴²

Pre členov Združenia Márie Pomocnice dôvera voči Márii znamená «prežívať každodennú spiritualitu s evanjelióvymi postojmi, najmä ďakovaním Bohu za znamenia, ktoré neprestajne koná a byť [mu] verným aj v čase ťažkostí a kríža, podľa Máriinho príkladu»⁴³.

Sestry Ježišovej lásky hlásajú, že im Mária pomáha žiť podľa hlasu Ducha Svätého, dávať do stredu svojho života Ježiša Krista, prechovávať úprimnú lásku a veľkú dôveru k nej vo svojich vzťahoch s ľuďmi, nasledovať jej príklad veriacej ženy, ktorá hľadá Božiu vôľu v každodennom živote, príklad Matky milujúcej iných a starajúcej sa o nich, učeníčky Syna, ktorého slovo počúva, Tešiteľky zarmútených, Pomocnice kresťanov a Matky ľudstva.⁴⁴

Saleziánske dámy sa vo svojom *Ideáriu* vyjadrujú takto: «Mária je prvá angažovaná laička, ktorá v darovaní svojho bytia verne prijíma Boží plán, premieňa na život jeho slovo – ako žena,

³⁷ Por. *Stanovy SDB* čl. 20, 34, 92.

³⁸ Por. *tamže* čl. 98.

³⁹ Por. *tamže* čl. 84, 87, 92.

⁴⁰ Por. *Stanovy FMA* čl. 17, 18, 44, 79, 114.

⁴¹ Por. *tamže* čl. 4, 7, 11, 14, 37, 39, 44, 79, 71.

⁴² *Štatút PAŽ* čl. 20.

⁴³ *Nové Pravidlá Združenia Márie Pomocnice* čl. 4.

⁴⁴ Por. *Stanovy Sestier Ježišovej lásky* čl. 12.

manželka a matka, učiteľka a svedkyňa, prvá evanjelizovaná a evanjelizátorka. Ona je pre saleziánsku dámu inšpiráciou a príkladom, ktorý treba nasledovať, a to všetko nás pobáda vyhlásovať ju za prvú saleziánsku dámu, vzor, vodkyňu, inšpiráciu, matku, sestru a vernú spoločníčku v našom poslaní.»⁴⁵

Naša spiritualita sa teda vyznačuje každodennou dôverou k Panne Márii. Dôvera je vzostupným dynamizmom: je to napĺňanie činu sebadarovania, aby sme veľkodušne odpovedali na poslanie, ktoré máme uskutočniť. Ale je tiež dynamizmom zostupným: prijímať s dôverou a vdáčnosťou pomoc tej, ktorá viedla dona Bosca a naďalej vedie duchovnú rodinu, ktorú on započal.

⁴⁵ Por. *Ideario DS [Ideárium saleziánskych dám]* čl.14. (Ideárium – základný dokument, knižka ideí, nápadov, konceptov – pozn. prekl.).

ŠTVRTÁ KAPITOLA

FORMÁCIA K SPOLOČENSTVU A POSLANIU V SALEZIÁNSKEJ RODINE

Každá skupina saleziánskej rodiny sa stará o formáciu svojich členov a čerpá zo spoločného dedičstva a z vlastných osobitostí. Napriek tomu možno určiť spoločné prvky, možné zhody, polia žiaducej spolupráce.

Čl. 38. Poznanie identity jednotlivých skupín

Spoločenstvo saleziánskej rodiny sa zakladá – okrem na spoločnej charizme a na tom istom poslaní – aj na poznaní a oceňovaní jednotlivých skupín, ktoré ju tvoria. Jednota totiž nikdy neznamená uniformitu, ale pluralitu vyjadrení, zbiehajúcich sa k jedinému strediu.

Je teda potrebné podporovať vzájomné poznávanie, aby sme sa tešili z darov a osobitostí každého, nakoľko spoločne vytvárajú bohatstvo, ktoré prospieva všetkým.

Môžu byť osožné príležitostné alebo pravidelné kontakty, neformálne alebo inštitucionalizované, bratské stretnutia a chvíle spoločnej modlitby.

Šírenie *Charty charizmatickej a duchovnej identity*, písomností týkajúcich sa dona Bosca, profilov zakladateľov/zakladateľiek alebo spoluzakladateľov/spoluzakladateľiek, výročného hesla (tzv. streňny) hlavného predstaveného, programových dokumentov jednotlivých skupín, mesačníka *Bollettino salesiano*, mimoriadne významných apoštolských skúseností môže prospievať vzájomnému poznaniu a úcte, a zároveň upevňovať jednotu saleziánskej rodiny.

Zvláštnu pozornosť treba venovať skupinám, ktoré zaviedol priamo don Bosco, a tým, ktoré sú prítomné a činné na vlastnom území.

Čl. 39. Formovať sa spoločne

Aby sa zaručila jednota ducha a zbiehavosť v poslaní, sú potrebné aj chvíle spoločnej formácie, najmä keď ide o vysvetľovanie alebo o prehlbovanie podstatných aspektov charizmy alebo o navrhovanie projektov, ktoré treba uskutočňovať spoločne. Táto formácia vždy má rešpektovať legitímnu autonómiu každej skupiny, no má sa konať v rodinnom duchu, ktorý vyjadruje a upevňuje jednotu.

Pre spoločnú formáciu je potrebné predovšetkým naučiť sa *uvažovať spoločne*, pretože stále existuje nebezpečenstvo, že druhého zredukujeme na vlastný pohľad. To je možné, keď sa prekoná strach z konfrontovania a spoločného prežívania, keď sa každý odpúta od seba, aby sa sústredil na druhých, keď máme na zreteli dobro ako také a nie sebakpresadzovanie, keď sa pravda zjednocuje s láskou.

Okrem toho je potrebné naučiť sa *pracovať spoločne* a určiť spôsoby a stratégie spoločného hľadania a konštruktívneho dialógu.

Vždy a za každých okolností je potrebné *spoločne sa modliť*, pretože svetlom pravdy a putom jednoty, inšpirátorom všetkého, čo je dobré, správne a vhodné pre dobro jednotlivcov i celku, je Duch Svätý.

Príležitosti spoločnej formácie môžu byť mnohoraké:

- študijné stretnutia o aspektoch spoločnej i odlišnej charizmatickej skúsenosti, spirituality, ktorá nám je vlastná, dedičstva zdedeného od dona Bosca, výziev, ktoré pred nás stavajú znamenia čias, hlavných cirkevných udalostí alebo dôležitých smerníc pápežského a biskupského učiteľského úradu;

- porady o úlohách a problémoch mládežníckej pastorácie, zvláštnych tém saleziánskej pedagogiky, stratégií poslania v zhode s novou evanjelizáciou;
 - účasť na procese rozlišovania v situáciách zvláštnych ťažkostí alebo pri príprave formačných programov alebo apoštolských projektov, ktoré sa plánujú uskutočniť spoločne.
- Zvláštne postavenie v tomto zmysle má animačná rada saleziánskej rodiny, ktorá podnecuje zástoj a prínos všetkých skupín.

Čl. 40. Začleniť sa do rozličných kontextov

Poslanie si vyžaduje schopnosť zaradiť sa do rozličných kultúrnych, spoločenských a cirkevných kontextov, vedieť vytušiť naliehavé potreby a núdzu, a preukázať schopnosť spolupracovať s tými, ktorí pracujú pre dobro.

Preto je potrebné formovať v sebe schopnosť počúvať bez predsudkov, prijímať bez podozrievania, oceňovať bez závidosti, podieľať sa bez výhrad.

Práve takto prispejeme k inkulturovaniu viery a charizmy, a zároveň budujeme spoločenstvo Cirkvi, vždy širšie ako čiastočné spoločenstvo niektorej skupiny, ba aj samotnej saleziánskej rodiny.

Je to formácia, ktorá sa uskutočňuje na konkrétnom území, kde sa stretávajú skupiny, hnutia a združenia, ktoré vyjadrujú bohatstvo Cirkvi a dávajú sa do služby Kráľovstvu.

Prvým medzi nimi je široké saleziánske hnutie, v ktorom duchovná rodina dona Bosca predstavuje animujúci stredobod.

Ďalší vitálny priestor, ktorý pomáha tejto formácii, predstavuje prítomnosť skupín saleziánskej rodiny v miestnych cirkvách a spolupráca s ďalšími cirkevnými zoskupeniami, pôsobiacimi v danej oblasti. Mnohotvárna Božia milosť, daná rozličným cirkevným hnutiam, sa prejavuje zvláštnou spiritualitou a originálnou apoštolskou podobou, ktorú treba uznávať a prijímať, zatiaľ čo zasa my všetkým dávame dar našej charizmatickej identity a prínosu špecifického poslania.

Je to formácia, ktorá vychováva k vzájomnej úcte, k ústretovosti v láske a vo vôli spolupracovať, k trpezlivému a predvídavému konaniu, k ochote obetovať sa, ktorú si to občas môže vyžadovať.

Ako saleziánska rodina – podnietení príkladom dona Bosca, ktorý mal pre všetkých city a slová prijatia a vďačnosti a so všetkými sa dokázal podeliť o intuície, skúsenosti a výsledky činnosti – sme povolaní opätovne potvrdiť prijatý dar a podeliť sa oň s celou Cirkvou.

Čl. 41. Metóda spolupráce

Vedieť spolupracovať nejde samo od seba; vyžaduje si to formáciu, ktorá si má uvedomovať niektoré podstatné prvky.

1. Predovšetkým je potrebné vychovávať sa k *spoločnému vytváraniu a uskutočňovaniu projektov*. Každá výchovná a apoštolská činnosť vychádza z analýzy situácie vlastných adresátov a zameriava sa na dosiahnutie stanovených cieľov v krátkom, strednom a dlhodobom čase. To všetko treba študovať a programovať spoločne, a pritom oceňovať kompetencie, rešpektovať rôznosť pohľadov a podporovať zbiehavosť názorov.

2. Je potrebné spoločne uplatňovať logiku *koordinovania*. Súbeh rôznych síl so zameraním na nejaké podujatie nikdy nie je automatická záležitosť. Vyžadujú sa totiž niektoré schopnosti: presne poznať problém, ktorý máme v úmysle vyriešiť, objasniť cieľ, ktorý sa nám predkladá, realisticky preskúmať možnosti intervencie, zhodnotiť sily a zdroje, ktoré sú k dispozícii, čestne pomenovať prínos, ktorý môžeme a máme v úmysle dať.

3. Je tiež potrebné podriaďiť sa logike *vzájomnosti*. Dávanie a prijímanie nikdy nie sú jednosmerné. Vzájomnosť je vedomie vlastného daru a daru druhých, je to uznanie vlastnej hodnoty

a hodnoty druhých, je to prijatie a výmena citlivosti, myšlienok a vzájomne sa obohacujúcich kompetencií, je to veľkodušne a pokorne daná ponuka vlastných príspevkov.

4. Napokon je potrebné vychovávať sa k *spoluzodpovednosti*. Dobrý výsledok spolupráce na poli výchovy a apoštolátu závisí tak od prijatia prvotnej zodpovednosti, ktorá koordinuje projekt, ako aj od uznania zodpovednosti druhých, pričom treba dať priestor všetkým, aby sa aktívne podieľali na uskutočňovaní spoločného plánu.

Čl. 42. Úloha kňaza v saleziánskej rodine

Druhý vatikánsky koncil predstavuje kňazov ako vodcov a vychovávateľov Božieho ľudu. Vyhlasuje: «Málo osožia ceremónie, čo ako pekné, a organizácie, čo ako prekvitajúce, ak nie sú schopné vychovávať ľudí k dosiahnutiu kresťanskej zrelosti.»⁴⁶

A toto tvrdenie odôvodňuje takto: «Preto kňazom ako vychovávateľom vo viere pripadá úloha osobne alebo prostredníctvom iných sa starať, aby boli jednotliví veriaci vedení v Duchu Svätom k zveľadňovaniu svojho povolania podľa evanjelia, k úprimnej a činorodej láske a k slobode, ktorou nás Kristus oslobodil.»⁴⁷

Saleziánsky kňaz je takto povolaný k svojim najvýznamnejším úlohám zodpovednosti v oblasti formácie. Božie slovo, sviatosti a zvlášť Eucharistia, služba jednoty a lásky predstavujú najväčší poklad Cirkvi.

Parafrázujúc jedno vyjadrenie koncilu, možno tvrdiť, že nie je možné duchovne formovať apoštolskú rodinu, akou je saleziánska rodina, ak nemáme svoje korene a svoj stredobod v slávení najsvätejšej Eucharistie. Tu má teda mať svoj začiatok každá výchovná snaha o ducha rodiny.⁴⁸

Skupiny saleziánskej rodiny vždy zaznamenávali túto formačnú požiadavku a opätovne ju potvrdzujú v tejto *Charte identity*.

⁴⁶ PO 6.

⁴⁷ *Tamže*.

⁴⁸ Por. *tamže*.

ZLOŽENIE A ANIMÁCIA SALEZIÁNSKEJ RODINY

Čl. 43. Rodina, ktorá rastie

Saleziánska rodina v týchto posledných desaťročiach zažila skutočnú jar. Z podnetu Ducha Svätého sa k pôvodným skupinám pripojili ďalšie skupiny, ktoré špecifickými povolaniami obohatili spoločenstvo a rozšírili saleziánske poslanie.

V očiach všetkých je zrejmé, ako saleziánska rodina narástla, ako sa znásobila apoštolská práca v rôznych krajinách sveta, a ako sa rozšírilo pole činnosti v prospech mnohých mladých i dospelých. To je výzvou nielen k vďačnosti Bohu, ale vzbudzuje tiež vedomie väčšej zodpovednosti: totiž povolanie našej rodiny je – ako každé iné povolanie – v službe poslaniu, zvlášť na spásu mládeže, najmä tej najchudobnejšej, opustenej a ohrozenej.⁴⁹

Skupiny, formálne zapísané do saleziánskej rodiny:

1. Spoločnosť svätého Františka Saleského (Saleziáni dona Bosca)
2. Inštitút dcér Márie Pomocnice
3. Združenie saleziánov spolupracovníkov
4. Združenie Márie Pomocnice
5. Združenie odchovancov a odchovankyň dona Bosca
6. Združenie odchovankyň a odchovancov dcér Márie Pomocnice
7. Sekulárny inštitút dobrovoľníčok dona Bosca
8. Dcéry Najsvätejších Srdc Ježiša a Márie
9. Saleziánky oblátky Najsvätejšieho Srdca Ježišovho
10. Apoštolky Svätej rodiny
11. Sestry Ježišovej lásky
12. Sestry misionárky Márie Pomocnice kresťanov
13. Dcéry Božského Spasiteľa
14. Služobníčky Nepoškvrneného Srdca Panny Márie
15. Sestry Ježiša mladíka
16. Združenie saleziánskych dám
17. Dobrovoľníci s donom Boscom
18. Sestry katechétky Márie, Nepoškvrnenej Pomocnice
19. Dcéry Nepoškvrnenej Kráľovnej Márie
20. Svedkovia Zmŕtvychvstalého
21. Kongregácia svätého Michala Archanjela
22. Kongregácia sestier zmŕtvychvstania
23. Kongregácia sestier ohlasovateliek Pána
24. The Disciples (Učeníčky)
25. Canção Nova (Nová pieseň)
26. Sestry svätého Michala Archanjela alebo Michalitky
27. Sestry Márie Pomocnice
28. Komunita misie dona Bosca

⁴⁹ Por. PASCUAL CHÁVEZ, *Saleziánska rodina včera a dnes: zo semena vyrástol strom, zo stromu vznikol les*, Heslo hlavného predstaveného. Rím 2009.

29. Sestry Nepoškvrnenej Kráľovnej Márie

Čl. 44. Otvorená rodina

Saleziánska rodina, ktorá sa formuje ako veľké hnutie pre spásu mladých a prejavuje sa v rozličných formách apoštolátu v misiách, v ľudovom prostredí, v spoločenskej komunikácii a v starostlivosti o povolania, je otvorená ďalším skupinám, ktoré by oficiálne požiadali o uznanie hlavného predstaveného.

Podstatné kritériá, aby skupina mohla byť uznaná za člena saleziánskej rodiny, sú:

1. *Účasť na „saleziánskom povolaní“*: čiže delenie sa o nejaký významný prvok ľudskej a charismatickej skúsenosti dona Bosca v niektorom významnom prvku. On totiž pre všetky skupiny zostáva pôvodným inšpirátorom osobitnej cesty učeníctva a apoštolátu; z tohto hľadiska je preto prameňom inšpirácie a spoločným cieľom zbievajúcich ciest.
2. *Účasť na saleziánskom poslaní k mladým, resp. k ľudovým vrstvám*. To znamená, že každá skupina medzi svoje špecifické ciele zahŕňa nejaký typický prvok saleziánskeho poslania, aj keď je prežívaný zvláštnymi formami a spôsobmi.
3. *Prežívanie toho istého ducha, výchovnej metódy a misionárskeho štýlu*, čiže duchovného a pedagogického dedičstva dona Bosca.
4. *Evanjeliový život podľa saleziánskeho ducha*, to znamená život inšpirovaný evanjeliovými radami ako cesta k svätosti; konkretizuje sa buď skladaním sľubov, vlastných rehoľnému zasväteniu, alebo rozličnými formami prísľubov alebo záväzkov, ktoré určujú tvár každej jednotlivkej skupiny.
5. *Aktívne bratstvo*, ktoré každú skupinu privádza k tomu, aby sa spájala a pracovala v súlade a synergii s inými skupinami saleziánskej rodiny.

Čl. 45. Orientačné body

Skupiny, ktoré vytvárajú saleziánsku rodinu, v sile svojho apoštolského spoločenstva charismatickej povahy uznávajú v hlavnom predstavenom, nástupcovi dona Bosca, otca a centrum jednoty samotnej saleziánskej rodiny.

Ďalej Saleziáni dona Bosca, zvláštni dedičia jeho charismatického bohatstva, nesú zodpovednosť za animovanie celej saleziánskej rodiny. Oni totiž majú «zodpovednosť udržiavať jednotu ducha a podnecovať dialóg a bratskú spoluprácu pre vzájomné obohacovanie a väčšiu apoštolskú účinnosť».⁵⁰ Preto sa venujú službe, ktorá sa neprejavuje formou riadenia. Ich služba je pokorná a radostná, podporuje vernosť prijatému daru. Jej prostredníctvom prichádza k vzájomnej komunikácii, k spoločnému prežívaniu a k spoločnej realizácii saleziánskeho povolania.

Čl. 46. Animačné štruktúry a chvíle stretania

Aby sa saleziánskej rodine zabezpečilo pravidelné a účinné animovanie, máme niekoľko podstatných koordinačných štruktúr a podporujeme špecifické príležitosti na stretávanie.

Na celosvetovej, regionálnej, národnej, provinciálnej a miestnej úrovni jednotu a animovanie podporujú a posilňujú rady alebo animačné rady (nazývané *konzulty* – pozn. prekl.) saleziánskej rodiny.

Cieľom stretnutia animačnej rady na rôznych úrovniach je podporovanie nasledujúcich cieľov:

⁵⁰ Stanovy SDB čl. 5c.

1. Študovať a prehĺbovať poznanie osoby dona Bosca, jeho života, jeho pedagogiky, jeho spirituality, aby sme poznali, chápali a stále lepšie prijímali jeho apoštolský projekt a jeho kritériá pastoračnej činnosti.
2. Posilňovať zmysel pre príslušnosť, podporovať priame a konkrétne poznanie rôznych skupín saleziánskej rodiny a oceňovať ich špecifickú identitu.
3. Predkladať spoločné formačné stretnutia a skúsenosti.
4. Poznávať pastoračné výzvy spoločnosti a miestnej cirkvi, do ktorej sa saleziánska rodina začleňuje, hľadať možnosti pastoračnej súčinnosti – podľa špecifickej povahy jednotlivých skupín – a v spoločenstve samotného saleziánskeho poslania.
5. Snažiť sa zakaždým, keď je to možné, uskutočňovať konkrétne apoštolské iniciatívy, na ktorých by sa podieľali všetky skupiny na danom území.

Svetová animačná rada sa každý rok stretáva v hlavnom dome saleziánov a predkladá základné smernice animovania na nasledujúci pastoračný rok.

V jednotlivých regiónoch alebo provinciách sa každý rok organizuje *Deň saleziánskej rodiny* s návrhom významných chvíľ formácie a bratského spoločenstva.

Na celosvetovej úrovni sa každý rok odohrávajú *Dni spirituality saleziánskej rodiny*. Ony predstavujú chvíle spoločenstva, uvažovania a podelenia sa o svoje skúsenosti, počas ktorých je cieľom špecificky prehĺbiť obsah *hesla hlavného predstaveného* (tzv. *strenny* – pozn. prekl.). Tento dokument každoročne predkladá nástupca dona Bosca ako výzvu koordinovane uvažovať o niektorom zvláštnom aspekte saleziánskej spirituality a poslania, a konkrétne ho uskutočňovať.

Čl. 47. Modlitba

*Svätý Ján Bosco,
otec a učiteľ mládeže,
ty si bol citlivý na dary Ducha Svätého
a ako dedičstvo si zanechal saleziánskej rodine
poklad svojej prednostnej lásky
k „malým a chudobným“;
nauč nás byť
pre nich každý deň
znamením a nositeľmi Božej lásky
a pestovať si v duši
zmýšľanie Krista, Dobrého pastiera.
Vypros pre všetkých členov svojej rodiny
srdce plné dobroty,
vytrvalosť v práci,
múdrosť v rozlišovaní,
odvahu svedčiť o láske k Cirkvi
a misionársku veľkodušnosť.
Vypros pre nás od Pána milosť,
aby sme boli verní zvláštnej zmluve,
ktorú s nami Pán uzavrel,
a daj, aby sme – vedení Máriou Pomocnicou –
s radosťou kráčali*

*spolu s mladými
po ceste, ktorá vedie k Láske.
Amen.*

OBSAH

Predhovor

Prvá kapitola: Saleziánska rodina v Cirkvi

- Čl. 1. Charizmatická a duchovná skúsenosť zakladateľa
- Čl. 2. Rozvoj saleziánskej rodiny
- Čl. 3. Inštitucionálna štruktúra
- Čl. 4. Jednota a rozmanitosť
- Čl. 5. Trojičné tajomstvo – prameň spoločenstva
- Čl. 6. V spoločenstve Cirkvi
- Čl. 7. Za nový kresťanský humanizmus
- Čl. 8. Vzácný prínos žien
- Čl. 9. Za nové formy solidarity
- Čl. 10. Výmena darov
- Čl. 11. Doma s Máriou
- Čl. 12. Spoločný vzťah k donovi Boscovi
- Čl. 13. Hlavný predstavený v saleziánskej rodine

Druhá kapitola: Poslanie saleziánskej rodiny

- Čl. 14. Charizmatické poslanie v Cirkvi a pre Cirkev
- Čl. 15. Apoštolská rodina
- Čl. 16. Mládežnícke, ľudové a misionárske poslanie
- Čl. 17. Služba evanjeliu
- Čl. 18. V nových náboženských a kultúrnych kontextoch
- Čl. 19. Spoločenstvo a spolupráca v poslaní
- Čl. 20. Samostatnosť a originalnosť každej skupiny
- Čl. 21. Apoštolská spoluzodpovednosť

Tretia kapitola: Spiritualita saleziánskej rodiny

- Čl. 22. Horizonty apoštolskej spirituality saleziánskej rodiny
- Čl. 23. Spolupracovať s Bohom Otcom
- Čl. 24. Prežívať Kristovo zmýšľanie
- Čl. 25. Byť pozorní na hlas Ducha
- Čl. 26. Spoločenstvo a poslanie v Cirkvi
- Čl. 27. Spiritualita každodennosti
- Čl. 28. «Činná kontemplácia» dona Bosca
- Čl. 29. Dynamická apoštolská láska
- Čl. 30. Milosť jednoty
- Čl. 31. Prednostná láska k mladým a venovanie sa ľudovým vrstvám
- Čl. 32. Saleziánska láskavosť
- Čl. 33. Optimizmus a radosť z nádeje
- Čl. 34. Práca a umiernenosť
- Čl. 35. Iniciatíva a pružnosť
- Čl. 36. Saleziánsky duch modlitby
- Čl. 37. Mária Pomocnica, učiteľka apoštolskej spirituality

Štvrtá kapitola: Formácia k spoločenstvu a poslaniu v saleziánskej rodine

Čl. 38. Poznanie identity jednotlivých skupín

Čl. 39. Formovať sa spoločne

Čl. 40. Začleniť sa do rozličných kontextov

Čl. 41. Metóda spolupráce

Čl. 42. Úloha kňaza v saleziánskej rodine

Piata kapitola: Zloženie a animácia saleziánskej rodiny

Čl. 43. Rodina, ktorá rastie

Čl. 44. Otvorená rodina

Čl. 45. Orientačné body

Čl. 46. Animačné štruktúry a chvíle stretania

Čl. 47. Modlitba

Preklad z talianskeho originálu: Stanislav Veselský

Korektori: Andrej Rajský, Štefan Turanský

Jazyková úprava: Zemka Jaurová